Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

10 päivänä syyskuuta 2024*

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt 4

Yhteinen toiminta 2008/124 4

Päätös 2014/349/EU 6

Päätös (YUTP) 2018/856 6

Asian tausta 7

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne 8

Valituksenalainen määräys 9

Menettely unionin tuomioistuimessa ja valitusasioiden asianosaisten vaatimukset 10

Valitukset 12

Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan ensimmäinen väite, toisen osan toinen ja kolmas väite ja kolmas osa sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen ja toinen osa, toisen valitusperusteen toinen osa, kolmas valitusperuste ja neljännen valitusperusteen toinen osa asiassa C-44/22 P 13

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat 13

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta 16

Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan toinen väite ja toisen osan ensimmäinen väite sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa ja toisen valitusperusteen ensimmäinen osa 22

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat 22

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta 26

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen neljäs osa 30

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat 30

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta 31

Asiassa C-44/22 P esitetyn neljännen valitusperusteen ensimmäinen osa 32

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat 32

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta 33

Unionin yleisessä tuomioistuimessa käsitelty kanne 33

Oikeudenkäyntikulut 34

Muutoksenhaku – Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP) – Yhteinen toiminta 2008/124/YUTP – Kosovossa toteutettava Euroopan unionin oikeusvaltio-operaatio (Eulex Kosovo) – Vahingonkorvauskanne – Euroopan unionin neuvoston, Euroopan komission ja Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) toimista ja laiminlyönneistä kyseisen yhteisen toiminnan puitteissa väitetysti aiheutunut vahinko – Henkilöiden kidutusta, katoamisia ja murhia koskevat riittämättömät tutkimukset – Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta kyseessä olevan kanteen tutkimiseen – SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen kohdan viimeinen virke – SEUT 275 artikla

Yhdistetyissä asioissa C-29/22 P ja C-44/22 P,

joissa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta kahdesta valituksesta, jotka on tehty 12.1. ja 19.1.2022,

KS ja

KD,

edustajinaan P. Koutrakos, dikigoros, F. Randolph, KC, ja J. Stojsavljevic-Savic, solicitor,

valittajina (C-29/22 P)

ja kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa (C-44/22 P),

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi M. Carpus Carcea, L. Gussetti, Y. Marinova ja J. Roberti di Sarsina, sittemmin M. Carpus Carcea, L. Gussetti ja Y. Marinova, ja lopuksi M. Carpus Carcea ja Y. Marinova,

valittajana (C-44/22 P)

ja vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa (C-29/22 P),

jota tukevat

Belgian kuningaskunta, asiamiehinään M. Jacobs, C. Pochet ja L. Van den Broeck,

Luxemburgin suurherttuakunta, asiamiehinään A. Germeaux ja T. Schell,

Alankomaiden kuningaskunta, asiamiehinään M. K. Bulterman ja J. Langer,

Itävallan tasavalta, asiamiehinään A. Posch, J. Schmoll, M. Meisel ja E. Samoilova,

Romania, asiamiehinään R. Antonie, L.-E. Baţagoi, E. Gane ja L. Ghiţă,

Suomen tasavalta, asiamiehinään H. Leppo ja M. Pere, ja

Ruotsin kuningaskunta, asiamiehinään H. Eklinder, F.-L. Göransson, C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev ja O. Simonsson,

väliintulijoina muutoksenhakuasteessa (C-44/22 P),

ja joissa muina osapuolina ovat

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään aluksi P. Mahnič, R. Meyer ja A. Vitro, sittemmin P. Mahnič ja R. Meyer,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

jota tukevat

Tšekin tasavalta, asiamiehinään D. Czechová, K. Najmanová, M. Smolek, O. Šváb ja J. Vláčil,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään aluksi J.-L. Carré, A.-L. Desjonquères, T. Stéhelin ja W. Zemamta, sittemmin J.-L. Carré, T. Stéhelin ja W. Zemamta, sittemmin J.-L. Carré, B. Fodda, E. Leclerc, T. Stéhelin ja W. Zemamta, sittemmin J.-L. Carré, B. Fodda, E. Leclerc, S. Royon, T. Stéhelin ja Zemamta, sittemmin J.-L. Carré, M. de Lisi, B. Fodda, E. Leclerc, S. Royon ja T. Stéhelin, lopuksi M. de Lisi, B. Fodda, S. Royon, T. Stéhelin ja B. Travard,

väliintulijoina muutoksenhakuasteessa (C-29/22 P ja C-44/22 P), ja

Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) (C-44/22 P), asiamiehinään L. Havas, S. Marquardt ja E. Orgován,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, T. von Danwitz, Z. Csehi ja O. Spineanu-Matei, sekä tuomarit J.-C. Bonichot, S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin (esittelevä tuomari) ja M. Gavalec,

julkisasiamies: T. Ćapeta,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Stefanova-Kamisheva,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.6.2023 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.11.2023 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 KS ja KD yhtäältä sekä Euroopan komissio toisaalta (jäljempänä yhdessä valittajat) vaativat valituksillaan vastaavasti unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 10.11.2021 antaman määräyksen KS ja KD v. neuvosto ym. (T-771/20, EU:T:2021:798; jäljempänä valituksenalainen määräys), jossa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että siltä selvästi puuttuu toimivalta tutkia KS:n ja KD:n SEUT 268 artiklan, luettuna yhdessä SEUT 340 artiklan toisen kohdan kanssa, nojalla nostama kanne, jossa vaaditaan korvausta vahingosta, joka heille on väitetysti aiheutunut Kosovossa toteutettavasta Euroopan unionin oikeusvaltio-operaatiosta (EULEX KOSOVO) 4.2.2008 hyväksytyn neuvoston yhteisen toiminnan 2008/124/YUTP (EUVL 2008, L 42, s. 92) toteuttamisen yhteydessä Euroopan unionin neuvoston, komission ja Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) eri toimista ja laiminlyönneistä, jotka liittyvät erityisesti tämän toiminnan aikana tehtyihin tutkimuksiin, jotka koskevat heidän perheenjäsentensä kidutusta, katoamista ja murhaa vuonna 1999 Pristinassa (Kosovo).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteinen toiminta 2008/124

2 Yhteisen toiminnan 2008/124 1 artiklan, jonka otsikko on ”Operaatio”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Euroopan unioni perustaa Kosovossa toteutettavan Euroopan unionin oikeusvaltio-operaation, [Eulex Kosovo, jäljempänä ’Eulex Kosovo’].”

3 Yhteisen toiminnan 2 artiklan otsikkona on ”Tehtävänmäärittely”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”[Eulex Kosovo] auttaa Kosovon viranomaisia, oikeusviranomaisia ja lainvalvontaviranomaisia edistymään kohti kestävyyttä ja vastuullisuutta sekä kehittämään edelleen ja vahvistamaan riippumatonta monikansaista oikeuslaitosta sekä monikansaista poliisi- ja tullilaitosta samalla varmistaen, että nämä instituutiot ovat poliittisesta ohjauksesta riippumattomia ja noudattavat kansainvälisesti tunnustettuja normeja ja parhaita eurooppalaisia käytäntöjä.

[Eulex Kosovo] toteuttaa, täysimääräisessä yhteistyössä Euroopan komission avustusohjelmien kanssa, toimeksiantonsa valvonnan, ohjauksen ja neuvonnan avulla varaten samalla itselleen tietyt täytäntöönpanoa koskevat velvollisuudet.”

4 Mainitun yhteisen toiminnan 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Tehtävät”, määrätään seuraavaa:

”Toteuttaakseen 2 artiklassa tarkoitetun tehtävänmäärittelyn [Eulex Kosovo]:

– –

d) varmistaa, että sotarikokset, terrorismi, järjestäytynyt rikollisuus, lahjonta, etnisten ryhmien väliset rikokset, talousrikokset ja muut vakavat rikokset tutkitaan asianmukaisesti ja että niistä pannaan syytteeseen, niistä annetaan tuomiot, ja että tuomiot pannaan täytäntöön voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Tarvittaessa tähän osallistuu kansainvälisiä rikostutkijoita, syyttäjiä ja tuomareita joko yhdessä Kosovon rikostutkijoiden, syyttäjien ja tuomarien kanssa tai itsenäisesti, ja muilla toimenpiteillä, joihin kuuluvat tarvittaessa poliisi- ja syyttäjäviranomaisten välisten yhteistyö- ja yhteensovittamisrakenteiden perustaminen;

– –

i) varmistaa, että sen kaikissa tehtävien hoidossa noudatetaan kansainvälisiä normeja ihmisoikeuksien – – osalta.”

5 Saman yhteisen toiminnan 12 artiklan, jonka otsikko on ”Poliittinen valvonta ja strateginen johto”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. [Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea (PTK)] huolehtii [Eulex Kosovon] poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta neuvoston alaisuudessa.

2. Neuvosto valtuuttaa PTK:n tekemään asiaankuuluvat päätökset [SEU] 25 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti. Valtuutukseen sisältyvät valtuudet muuttaa operaatiosuunnitelmaa ja johtamisjärjestelyä. Siihen sisältyvät myös valtuudet tehdä myöhemmässä vaiheessa operaation johtajan nimitystä koskevia päätöksiä. Neuvosto päättää [unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan] korkeana edustajana toimivan pääsihteerin suosituksesta [Eulex Kosovon] tavoitteista ja sen päättämisestä.”

6 Lokakuussa 2009 unioni perusti yhteisen toiminnan 2008/124 12 artiklan 2 kohdan nojalla ja EU 25 artiklan kolmannessa kohdassa (josta on tullut SEU 38 artiklan kolmas kohta) määrätyn menettelyn mukaisesti ihmisoikeuksien arviointilautakunnan (Human Rights Review Panel, jäljempänä HRRP) tutkimaan valituksia ihmisoikeusloukkauksista, joihin Eulex Kosovon väitettiin syyllistyneen toteuttaessaan toimeenpanomandaattiaan. Kyseessä on riippumaton ulkoinen vastuuelin, joka valituksia tutkittuaan tekee päätelmän siitä, onko operaatio loukannut Kosovossa taattuja ihmisoikeuksia. Jos HRRP katsoo, että tällainen rikkominen on tapahtunut, sen päätelmät voivat sisältää ei-sitovia suosituksia siitä, että operaation johtaja toteuttaa korjaavia toimenpiteitä.

7 Yhteisen toiminnan 2008/124 muuttamisesta 5.6.2023 annetun neuvoston päätöksen (YUTP) 2023/1095 (EUVL 2023, L 146, s. 22) 1 artiklan 3 kohdan nojalla kyseisen yhteisen toiminnan voimassaoloa jatkettiin 14.6.2025 saakka.

Päätös 2014/349/EU

8 Yhteistä toimintaa 2008/124 muutettiin muun muassa 12.6.2014 annetulla neuvoston päätöksellä 2014/349/YUTP (EUVL 2014, L 174, s. 42; jäljempänä yhteinen toiminta 2008/124, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2014/349).

9 Yhteisen toiminnan 2008/124, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2014/349, 15 a artiklassa säädetään seuraavaa:

”[Eulex Kosovolla] on valtuudet hankkia palveluja ja tarvikkeita, tehdä sopimuksia ja hallinnollisia järjestelyjä, ottaa palvelukseen henkilöstöä, avata pankkitilejä, hankkia ja pitää hallussa omaisuutta ja maksaa velkojaan sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä tämän yhteisen toiminnan täytäntöönpanon sitä edellyttäessä.”

Päätös (YUTP) 2018/856

10 Yhteistä toimintaa 2008/124 muutettiin myös 8.6.2018 annetulla neuvoston päätöksellä (YUTP) 2018/856 (EUVL 2018, L 146, s. 5; jäljempänä yhteinen toiminta 2008/124, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2018/856).

11 Yhteisen toiminnan 2008/124, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2018/856, 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”[Eulex Kosovo] tukee valittuja Kosovon oikeusvaltioinstituutioita niiden tiellä kohti suurempaa tehokkuutta, kestävyyttä, monietnisyyttä ja vastuullisuutta, riippumattomina poliittisesta ohjauksesta ja noudattaen täysimääräisesti kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja ja parhaita eurooppalaisia käytäntöjä – valvontatoimien ja rajoitettujen täytäntöönpanotehtävien avulla 3 ja 3 a artiklassa tarkoitetulla tavalla – tavoitteena luovuttaa jäljellä olevat tehtävät muille [unionin] pitkän aikavälin välineille ja luopua asteittain jäljelle jäävistä täytäntöönpanotehtävistä.”

12 Yhteisen toiminnan 2008/124, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2018/856, 3 artiklan d ja e alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Toteuttaakseen 2 artiklassa tarkoitetun tehtävänmäärittelyn [Eulex Kosovo]:

– –

d) varaa itselleen tietyt rajoitetut täytäntöönpanoa koskevat velvollisuudet oikeuslääketieteen ja poliisitoiminnan aloilla, mukaan lukien turvallisuusoperaatiot ja jäljelle jäävä todistajansuojeluohjelma sekä velvollisuus varmistaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen ja edistäminen, myös tarvittaessa peruuttamalla tai mitätöimällä toimivaltaisten Kosovon viranomaisten tekemiä operatiivisia päätöksiä;

e) varmistaa, että sen kaikkien tehtävien hoidossa noudatetaan kansainvälisiä normeja ihmisoikeuksien – – osalta”

Asian tausta

13 Asian tausta on esitetty valituksenalaisen määräyksen 1–11 kohdassa, ja se voidaan tiivistää tämän oikeudenkäynnin tarpeita varten seuraavasti.

14 KD teki 11.3.2014 HRRP:lle miehensä ja poikansa sieppausta ja murhaa koskevasta tutkinnasta valituksen, josta annettiin ratkaisu 19.10.2016. HRRP katsoi, että Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 2 artiklaa (oikeus elämään), 3 artiklaa (kidutuksen kielto) ja 13 artiklaa (oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon), luettuna yhdessä kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan kanssa, oli rikottu, ja antoi Eulex Kosovolle suosituksia korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. HRRP totesi 7.3.2017 tekemässään päätöksessä yhtäältä, että kyseinen johtaja oli pannut sen suositukset täytäntöön vain osittain, ja toisaalta päätti lopettaa asian käsittelyn.

15 KS teki 11.6.2014 HRRP:lle miehensä katoamista koskevasta tutkinnasta valituksen, josta annettiin ratkaisu 11.11.2015. HRRP totesi, että hänen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan (oikeus elämään) ja 3 artiklan (kidutuksen kielto) sekä 8 artiklan (oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta) ja 13 artiklan (oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon) mukaisia oikeuksiaan oli loukattu, ja antoi Eulex Kosovolle suosituksia korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Kyseinen johtaja ilmoitti 29.4.2016 päivätyllä kirjeellä ilmoittaneensa näistä suosituksista siviilialan suunnittelu- ja toteuttamisvoimavaralle (CPCC) ja tietyille jäsenvaltioille. HRRP totesi 19.10.2016 ja 7.3.2017 tekemissään päätöksissä yhtäältä, ettei mainittu johtaja ollut alun perin pannut lainkaan täytäntöön mainittuja suosituksia ja että sitten hän oli pannut ne täytäntöön vain osittain, ja toisaalta päätti lopettaa asian käsittelyn.

16 Vastauksena KS:n ja KD:n nimissä 5.12.2016 lähetettyyn kirjeeseen, jossa väitettiin, ettei kyseessä olevien ihmisoikeusloukkausten lopettamiseksi ollut toteutettu korjaavia toimenpiteitä, neuvosto ja EUH ilmoittivat 12.10.2017 päivätyillä kirjeillä, että Eulex Kosovo oli tehnyt parhaansa tutkiakseen tämän tuomion 14 ja 15 kohdassa mainituissa valituksissa esiin tuodut toimet (jäljempänä kyseessä olevat rikokset) ja että HRRP on vastuullistamiselin, jonka ei ole tarkoitettu olevan lainkäyttöelin.

17 KS nosti unionin yleiseen tuomioistuimeen 19.7.2017 toimittamallaan kannekirjelmällä, joka kirjattiin asianumerolla T-840/16, neuvostoa, komissiota ja EUH:ta vastaan kanteen, jossa vaadittiin ”yhteisen toiminnan 2008/124 – – ja sitä muuttavien toimien kumoamista tai muuttamista Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan [(jäljempänä perusoikeuskirja)] 47 artiklan rikkomisen vuoksi ja sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun toteamista Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2, 3, 6, 13 ja 14 artiklan rikkomisen perusteella”. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen 14.12.2017 antamallaan määräyksellä KS v. neuvosto ym. (T-840/16, EU:T:2017:938) erityisesti, koska se ei selvästi ole toimivaltainen sen osalta.

18 KS ja KD katsoivat, että kyseessä olevia HRRP:n suosituksia ei ollut valvottu asianmukaisesti ja ettei korjaavia toimenpiteitä ollut toteutettu, ja he nostivat yhdessä kuuden muun henkilön kanssa vahingonkorvauskanteen High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Divisionissa (Englannin ja Walesin alioikeus, Queen’s Bench -osasto, Yhdistynyt kuningaskunta) unionia, jota edustaa komissio SEUT 335 artiklan nojalla, neuvostoa, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa ja Eulex Kosovoa vastaan. KS ja KD vetosivat kanteensa tueksi Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja perusoikeuskirjassa suojattujen oikeuksien

loukkauksiin, jotka johtuivat siitä, että tämän operaation aikana ei ollut tehty Pristinassa vuonna 1999 tapahtuneita heidän lähisukulaistensa kidutusta, katoamista ja murhaa koskevia tutkintoja. Kyseinen tuomioistuin totesi 13.2.2019 antamassaan tuomiossa, ettei sillä ollut toimivaltaa tutkia kyseistä kannetta (jäljempänä High Court of Justicen tuomio).

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne

19 KS ja KD nostivat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamossa 29.12.2020 kirjatulla kannekirjelmällä tämän tuomion 1 kohdassa mainitun kanteen, jossa vaadittiin neuvoston, komission ja EUH:n sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun toteamista SEUT 340 artiklan toisen kohdan nojalla (jäljempänä KS:n ja KD:n nostama kanne).

20 KS ja KD vetosivat kanteensa tueksi lähinnä seuraaviin seikkoihin:

– Eulex Kosovo on rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 ja 3 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 2 ja 4 artiklaa, koska se ei ole suorittanut riittäviä tutkimuksia heidän perheenjäsentensä katoamisesta ja murhasta siitä syystä, että kyseisellä operaatiolla ei ollut tarvittavia resursseja eikä sillä ollut riittävää henkilöstöä hoitaa toimeenpanomandaattiansa, minkä HRRP oli todennut 11.11.2015 KS:n osalta ja 19.10.2016 KD:n osalta

– Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta ja 13 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 47 artiklaa on rikottu, koska ei ole sääntöjä, joissa säädettäisiin oikeusavusta HRRP:ssä käytävissä menettelyissä valittajille, ja koska HRRP on perustettu ilman toimivaltaa sen päätösten täytäntöönpanemiseksi tai mahdollisuutta tarjota oikeussuojakeinoa todettujen rikkomisten osalta

– sellaisia korjaavia toimenpiteitä ei ole toteutettu, joilla ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa mainitut rikkomiset voitaisiin korjata kokonaan tai osittain, vaikka Eulex Kosovon johtaja saattoi HRRP:n päätelmät unionin tietoon 29.4.2016

– neuvosto ja EUH ovat syyllistyneet toimeenpanovallan väärinkäyttöön 12.10.2017, kun ne ovat todenneet, että Eulex Kosovo oli tehnyt parhaansa tutkiakseen KS:n aviomiehen sieppauksen ja todennäköisen murhan sekä KD:n aviomiehen ja pojan murhan ja että HRRP:n ei ollut tarkoitettu olevan lainkäyttöelin

– toimeenpanovallan väärinkäyttö tai käyttämättä jättäminen, joka johtui Eulex Kosovon toimeenpanomandaatin peruuttamisesta päätöksellä 2018/856, vaikka ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa mainitut loukkaukset jatkuivat, ja

– toimeenpanovallan tai julkisen vallan väärinkäyttö, koska ei ole varmistettu, että Eulex Kosovo ja/tai tutkintaan erikoistunut syyttäjänvirasto tutkivat KD:n tapauksen, joka on ensinäkemältä perusteltu sotarikosasia, oikeudellisesti perinpohjaisesti ja että Kosovoon erikoistunut jaosto ryhtyy syytetoimiin.

21 KS ja KD vaativat kanteessaan muun muassa, että unionin yleinen tuomioistuin velvoittaa neuvoston, komission ja EUH:n yhdessä tai yhteisvastuullisesti maksamaan heille SEUT 340 artiklan toisen kohdan mukaisesti unionin yleisen tuomioistuimen asianmukaiseksi katsoman korvauksen korkoineen ja sen asianmukaiseksi katsomalta ajalta vahingosta, joka heille on väitetysti aiheutunut KS:n osalta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2, 3, 6, 8 ja 13 artiklassa ja

perusoikeuskirjan 2, 4 ja 47 artiklassa sekä KD:n osalta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2, 3, 6 ja 13 artiklassa ja perusoikeuskirjan 2, 4 ja 47 artiklassa suojattujen ”perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien” loukkaamisesta.

22 Unionin yleinen tuomioistuin pyysi 9.2.2021 prosessinjohtotoimena neuvostoa, komissiota ja EUH:ta ottamaan kantaa samasta kanteesta antamissaan vastineissa kysymykseen sen toimivallasta SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kannalta.

23 KS ja KD pyysivät 25.3.2021 päivätyllä kirjeellä Eulex Kosovon lisäämistä vastaajaksi asiassa, jossa valituksenalainen määräys annettiin. Unionin yleisen tuomioistuimen yhdeksännen jaoston puheenjohtaja hylkäsi tämän pyynnön 31.3.2021 tekemällään päätöksellä.

24 Komissio vastasi tämän tuomion 22 kohdassa mainittuun unionin yleisen tuomioistuimen pyyntöön 18.5.2021 päivätyllä kirjeellä, jossa se totesi, että unionin yleinen tuomioistuin oli toimivaltainen tutkimaan KS:n ja KD:n nostaman kanteen, mutta esitti oikeudenkäyntiväitteen siltä osin kuin kanne oli nostettu sitä vastaan. Neuvosto ja EUH vastasivat tähän pyyntöön 19.5.2021 päivätyillä kirjeillä esittämällä toimivallan puuttumista koskevan väitteen ja toissijaisesti oikeudenkäyntiväitteen erityisesti siltä osin kuin kanne oli nostettu niitä vastaan.

25 KS ja KD pyysivät 5.6.2021 unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 88 artiklan nojalla asian selvittämistoimia, jotta Eulex Kosovon operaatiosuunnitelman koko versio annettaisiin heille siitä lähtien, kun kyseinen operaatio perustettiin vuonna 2008 (jäljempänä alkuperäinen pyyntö saada tutustua Eulex Kosovon operaatiosuunnitelmaan); se mainittiin EUH:n vastineen siinä osassa, joka koski kyseisen yksikön esittämiä toimivallan puuttumista ja tutkimatta jättämistä koskevia väitteitä.

26 KS ja KD esittivät 23.7.2021 huomautuksensa tämän tuomion 24 kohdassa mainituista toimivallan puuttumista ja tutkimatta jättämistä koskevista väitteistä ja vaativat, että nämä väitteet hylätään.

Valituksenalainen määräys

27 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella määräyksellä KS:n ja KD:n nostaman kanteen, koska sillä ei selvästikään ollut toimivaltaa tutkia sitä, eikä se tutkinut neuvoston, komission ja EUH:n esittämiä oikeudenkäyntiväitteitä eikä alkuperäistä pyyntöä saada tutustua Eulex Kosovon operaatiosuunnitelmaan.

28 Unionin yleinen tuomioistuin totesi kyseisen määräyksen 28 kohdassa, että kanne perustui toimiin tai menettelyihin, jotka kuuluivat Eulex Kosovon toiminnan, painopisteiden ja resurssien määrittelyyn liittyviin poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin sekä päätökseen perustaa HRRP tämän operaation yhteydessä, ja että yhteisen toiminnan 2008/124 mukaan kyseisen operaation perustaminen ja toiminta kuuluvat EU-sopimuksen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa (YUTP) koskevien määräysten soveltamisalaan.

29 Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi mainitun määräyksen 29–33 kohdassa lähinnä, että SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisen virkkeen ja SEUT 275 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan Euroopan unionin tuomioistuimella ei lähtökohtaisesti ole toimivaltaa YUTP:aa koskevien määräysten eikä näiden määräysten nojalla toteutettujen toimien osalta ja että tästä periaatteesta tehtäviä poikkeuksia, joista on määrätty ensin mainitussa määräyksessä ja kyseisen 275 artiklan toisessa kohdassa, ei voitu soveltaa käsiteltävässä asiassa,

koska mainittu kanne ei koskenut viimeksi mainitussa määräyksessä tarkoitettuja luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä eikä SEU 40 artiklan noudattamista.

30 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen määräyksen 34–39 kohdassa lähinnä, että kyseiseen määräykseen johtaneen asian olosuhteet eivät olleet rinnastettavissa 12.11.2015 annettuun unionin tuomioistuimen tuomioon Elitaliana v. Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753) ja 19.7.2016 annettuun unionin tuomioistuimen tuomioon H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) eivätkä 10.2018 annettuun unionin yleisen tuomioistuimen tuomioon KF v. EUSK (T-286/15, EU:T:2018:718) ja 10.7.2020 annettuun unionin yleisen tuomioistuimen määräykseen KF v. EUSK (T-619/19, EU:T:2020:337) johtaneissa asioissa vallinneisiin olosuhteisiin, koska vaikka viimeksi mainitut asiat tosin liittyvät YUTP:aan, ne koskevat säännöksiä, joiden soveltaminen kuuluu unionin tuomioistuinten toimivaltaan laillisuusvalvonnan osalta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi myös, että tilanne nyt käsiteltävinä olevissa asioissa oli aivan erilainen kuin 6.10.2020 annettuun tuomioon Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) johtaneessa asiassa, koska KS:n ja KD:n nostama kanne koski neuvoston, komission ja EUH:n SEU 24 artiklan 1 kohdan nojalla toteuttamien sellaisten toimien tai laiminlyöntien väitettyä lainvastaisuutta, jotka kuuluvat YUTP:n määrittelyyn ja toteuttamiseen, eikä tämän politiikan yhteydessä toteutettujen yksilöllisten rajoittavien toimenpiteiden väitettyä lainvastaisuutta.

31 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 40 kohdassa, että EU- ja EUT-sopimusten säännöt, joiden mukaan unionin tuomioistuimilla ei ole toimivaltaa YUTP:n alalla, ovat esteenä sille, että unionin tuomioistuimet toteaisivat olevansa toimivaltaisia vahingonkorvausasioissa tämän tuomion 20 kohdassa mainitun kaltaisten kyseisen politiikan alaan kuuluvien toimien tai menettelyjen osalta pelkästään siitä syystä, että tällainen tunnustaminen olisi ollut ainoa keino taata KS:lle ja KD:lle tehokas oikeussuoja.

32 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi siten mainitun määräyksen 41 kohdassa 25.3.2021 annetun tuomion Carvalho ym. v. parlamentti ja neuvosto (C-565/19 P, EU:C:2021:252) 69 ja 78 kohtaan viitaten, että vaikka unionin tuomioistuinten toimivaltaa koskevia määräyksiä on tulkittava tehokasta oikeussuojaa koskevan perusoikeuden valossa, tällainen tulkinta ei voi johtaa EUT-sopimuksessa nimenomaisesti määrättyjen edellytysten sivuuttamiseen.

Menettely unionin tuomioistuimessa ja valitusasioiden asianosaisten vaatimukset

33 Unionin tuomioistuimen presidentin 21.3.2022 tekemällä päätöksellä asiat C-29/22 P ja C-44/22 P yhdistettiin käsittelyn kirjallista ja suullista vaihetta ja tuomion antamista varten.

34 Unionin tuomioistuimen presidentti hyväksyi 16.5.2022 ja 12.5.2023 tekemillään päätöksillä Ranskan tasavallan ja Tšekin tasavallan väliintulijoiksi tukemaan neuvoston vaatimuksia nyt käsiteltävissä yhdistetyissä asioissa.

35 Unionin tuomioistuimen presidentin 27.4.2023 ja 12.5.2023 antamilla määräyksillä Belgian kuningaskunta, Luxemburgin suurherttuakunta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Romania, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta hyväksyttiin väliintulijoiksi tukemaan komission vaatimuksia asiassa C-44/22 P.

36 Unionin tuomioistuimen 24.6.2022 antamalla määräyksellä KS ja KD (C-29/22 P-AJ) ja 24.6.2022 antamalla määräyksellä KS ja KD (C-44/22 P-AJ) KS:lle ja KD:lle myönnettiin oikeusapua nyt käsiteltävissä yhdistetyissä asioissa tehdyistä valituksista aiheutuvien kulujen kattamiseksi.

37 KS ja KD vaativat valituksessaan, että unionin tuomioistuin

– hyväksyy valituksen, kumoaa valituksenalaisen määräyksen ja määrää unionin yleisessä tuomioistuimessa haetuista välitoimista

– toissijaisesti hyväksyy valituksen ja palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen lopullista ratkaisua varten ja

– velvoittaa neuvoston, komission ja EUH:n korvaamaan valituksesta, asian käsittelystä unionin yleisessä tuomioistuimessa ja asian käsittelystä HRRP:ssä aiheutuneet kulut.

38 Komissio vaatii valituksessaan ja asiassa C-29/22 P esittämässään vastineessa, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen määräyksen

– toteaa, että unionin tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta käsitellä asia

– palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä voi ratkaista kanteen tutkittavaksi ottamista koskevan kysymyksen ja pääasian

– määrää, että tässä oikeusasteessa ja tähän liittyvissä aiemmissa menettelyissä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

39 Asiassa C-44/22 P esittämässään vastineessa KS ja KD vaativat unionin tuomioistuinta siinä tapauksessa, että se katsoo olevansa toimivaltainen tutkimaan nyt käsiteltävät valitukset, sallimaan heidän esittää pyynnön asian selvittämistoimien määräämisestä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ennen kuin se ratkaisee, onko asia palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

40 Neuvosto vaatii, että unionin tuomioistuin

– hylkää valituksen perusteettomana ja

– velvoittaa KS:n, KD:n ja komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

41 EUH vaatii, että unionin tuomioistuin

– jättää kanteen ja valituksen tutkimatta siltä osin kuin ne koskevat EUH:ta, jos se katsoo olevansa toimivaltainen ratkaisemaan KS:n ja KD:n tekemän valituksen ja jos se katsoo, että sillä on käytettävissään riittävät tiedot KS:n ja KD:n nostaman kanteen ratkaisemiseksi, ja

– velvoittaa KS:n, KD:n ja komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitukset

42 KS ja KD esittävät asiassa C-29/22 P tekemänsä valituksen tueksi yhden ainoan valitusperusteen, jossa on neljä osaa ja jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että siltä selvästi puuttui toimivalta tutkia heidän vahingonkorvauskanteensa. Tämän valitusperusteen ensimmäisessä osassa, joka jakautuu kahteen väitteeseen, he moittivat unionin yleistä tuomioistuinta yhtäältä siitä, että se on tulkinnut laajasti SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeistä virkettä ja SEUT 275 artiklaa, ja toisaalta siitä, että se on tulkinnut valikoivasti ja suppeasti 12.11.2015 annettuun tuomioon Elitaliana v. Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), 19.7.2016 annettuun tuomioon H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) ja 25.6.2020 annettuun tuomioon EUSK v. KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492) perustuvaa oikeuskäytäntöä. Mainitun valitusperusteen toinen osa, joka koskee 6.10.2020 annetun tuomion Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) virheellistä soveltamista, jakautuu kolmeen väitteeseen. Ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin on valittajien mukaan katsonut virheellisesti, että kyseessä olevat toimet ja laiminlyönnit koskivat YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista ja että ne kuuluivat siis SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan soveltamisalaan pelkästään sillä perusteella, että ne ovat tapahtuneet kyseisen politiikan asiayhteydessä. Toiseksi kyseinen tuomioistuin ei heidän mukaansa ole käsitellyt vahingonkorvauskanteella unionin oikeussuojajärjestelmässä olevaa asemaa. Kolmanneksi kyseisen tuomioistuimen olisi pitänyt ottaa huomioon komission väite, jonka mukaan Euroopan unioni on oikeusunioni, jolla on johdonmukainen ja kattava oikeussuojakeinojen järjestelmä. Ainoan valitusperusteensa kolmannessa osassa KS ja KD moittivat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on soveltanut virheellisesti 25.3.2021 annettua tuomiota Carvalho ym. v. parlamentti ja neuvosto (C-565/19 P, EU:C:2021:252). Kyseisen valitusperusteen neljäs osa koskee oikeudellista virhettä, jonka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt, kun se ei ole tutkinut heidän kanteensa olennaisia osia eikä perustellut riittävästi valituksenalaista määräystä.

43 Asiassa C-439/22 P tekemänsä valituksen tueksi komissio esittää neljä valitusperustetta. Ensimmäisessä valitusperusteessaan, joka jakautuu kolmeen osaan, komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen ensinnäkin, kun se ei myöntänyt, että SEU 24 artiklassa ja SEUT 275 artiklassa määrätty Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallan poissulkeminen muodostaa poikkeuksen sen yleisestä toimivallasta, toiseksi, koska se ei ole tulkinnut tätä poissulkemista suppeasti, sellaisena kuin sitä on tulkittu unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä, ja kolmanneksi katsoessaan, että 12.11.2015 annetusta tuomiosta Elitaliana v. Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), 19.7.2016 annetusta tuomiosta H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) ja 25.6.2020 annetusta tuomiosta EUSK v. KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492) johtuvaa oikeuskäytäntöä ei voitu soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa.

44 Toinen valitusperuste, jossa on kaksi osaa, koskee oikeudellista virhettä, joka unionin yleisen tuomioistuimen väitetään tehneen, kun se ei ole luonnehtinut KS:n ja KD:n nostamaa kannetta vahingonkorvauskanteeksi, joka koskee ”perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien” väitettyä loukkaamista. Komissio moittii toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa kyseistä tuomioistuinta siitä, että se on katsonut, että kanteessa tarkoitetut toimet ja laiminlyönnit kuuluivat operaatioon liittyviin poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin, jotka koskivat YUTP:n määrittelyä tai toteuttamista. Toisen valitusperusteen toisessa osassa komissio moittii kyseistä tuomioistuinta siitä, ettei se ole tulkinnut SEU 24 artiklaa ja SEUT 275 artiklaa ”perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrättyjen unionin perusoikeuksien ja -vapauksien sekä unionin perustana olevien arvojen, joita ovat oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen”, valossa. Kolmannessa valitusperusteessaan komissio väittää,

että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti 6.10.2020 annettua tuomiota Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) ja että se on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se ei ole pitänyt kyseistä kannetta itsenäisenä kanteena, jonka osalta ei ole olemassa mitään poikkeusta SEUT 268 artiklassa ja SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa määrätystä unionin tuomioistuinten toimivallasta. Neljännessä valitusperusteessaan, joka jakautuu kahteen osaan, komissio moittii unionin yleistä tuomioistuinta yhtäältä siitä, ettei se ole taannut unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyttä, koska se ei ole vahvistanut kyseisten tuomioistuinten yksinomaista toimivaltaa käsitellä kannetta, ja toisaalta siitä, että se on evännyt KS:ltä ja KD:ltä kaikki tehokkaat oikeussuojakeinot.

Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan ensimmäinen väite, toisen osan toinen ja kolmas väite ja kolmas osa sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen ja toinen osa, toisen valitusperusteen toinen osa, kolmas valitusperuste ja neljännen valitusperusteen toinen osa

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

45 Valittajat, joita Belgian kuningaskunta, Luxemburgin suurherttuakunta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Romania, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta tukevat, väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt valituksenalaisen määräyksen 29–33 ja 37–42 kohdassa useita oikeudellisia virheitä SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja SEUT 275 artiklan ensimmäisen kohdan tulkinnassa. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka perustuu muun muassa 24.6.2014 annetun tuomion parlamentti v. neuvosto (C-658/11, EU:C:2014:2025) 70 kohtaan ja 6.10.2020 annetun tuomion Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) 32 kohtaan ja jonka mukaan SEU 19 artiklassa Euroopan unionin tuomioistuimelle annettua yleistä toimivaltaa on tulkittava laajasti, kun taas SEU 24 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja SEUT 275 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä poikkeusta tästä toimivallasta on tulkittava suppeasti. Komission mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt tulkita näitä säännöksiä systemaattisesti ja teleologisesti ottaen huomioon periaatteet ja oikeudet, jotka perustuvat SEU 2 artiklaan, SEU 3 artiklan 5 kohtaan, SEU 6, SEU 19, SEU 21 ja SEU 23 artiklaan sekä SEUT 268, SEUT 340 ja SEUT 344 artiklaan sekä perusoikeuskirjan 47 artiklaan.

46 Valittajat väittävät ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei ole tulkinnut SEU 24 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja SEUT 275 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyjä Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallan rajoituksia unionin primaarioikeuden perustavanlaatuisten sääntöjen ja unionin oikeuden sellaisten yleisten periaatteiden – erityisesti oikeusvaltioperiaatteen ja tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden – valossa, joita sovelletaan kaikilla unionin oikeuden aloilla YUTP mukaan lukien.

47 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin on erityisesti tulkinnut ja soveltanut virheellisesti perusoikeuskirjan 47 artiklaa, sellaisena kuin sitä on tulkittu 28.3.2017 annetun tuomion Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236) 74 kohdassa, koska se ei ole tutkinut, millä muulla tavalla KS ja KD voivat saada oikeussuojaa, eikä ottanut huomioon High Court of Justicen tuomiota. Kun unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, ettei KS:llä ja KD:llä ollut unionin oikeuteen perustuvaa oikeussuojakeinoa, se on loukannut yhtäältä SEU 2 ja SEU 6 artiklassa sekä perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrättyjä takeita. Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan unionin tuomioistuinjärjestelmässä on luotu täysin kattava oikeussuojakeinojen ja menettelyjen

järjestelmä, jonka tarkoituksena on varmistaa unionin toimiin kohdistuva laillisuusvalvonta, jonka ytimenä on yksilön oikeuksien suojaaminen, kuten muun muassa 3.9.2008 annetun tuomion Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio (C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461) 285 kohdasta ja 28.3.2017 annetun tuomion Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236) 66 kohdasta ilmenee. Missään perussopimusten määräyksessä ei siten määrätä Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa koskevasta poikkeuksesta tapauksissa, joissa unionin syyksi luettavasta toimesta, toiminnasta tai laiminlyönnistä väitetään aiheutuneen ihmisoikeusloukkauksia, joten unionin tuomioistuimen olisi tulkittava perussopimuksia siten, että niissä määrätään oikeussuojakeinoista näitä loukkauksia koskevissa tapauksissa.

48 Komissio vetoaa näiden väitteidensä tueksi myös siihen, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 ja 13 artiklassa, sellaisina kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on niitä tulkinnut, taataan henkilön oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ja oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Unionin ja sen toimielinten on noudatettava näitä artikloja kaikilla unionin oikeuden aloilla, kuten SEU 6 artiklan 3 kohdasta ja perusoikeuskirjasta ilmenee. Nyt käsiteltävässä asiassa KS:n ja KD:n nostamasta kanteesta ilmenee todellinen ja vakavasti otettava riita, joten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 7.5.2021 antaman tuomion Xero Flor w Polsce sp. z o. o. v. Puola (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 187 kohta) mukaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta on sovellettava. Lisäksi KS:n ja KD:n sulkeminen unionin oikeussuojajärjestelmän ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että kyseessä olevat toimet ja laiminlyönnit kuuluvat YUTP:n asiayhteyteen, loukkaisi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

49 Komissio väittää lisäksi, että unionin tuomioistuin on jo todennut 23.4.1986 antamansa tuomion Les Verts v. parlamentti (294/83, EU:C:1986:166) 23 kohdassa, että unioni on oikeusyhteisö, koska sekä sen jäsenvaltiot että sen toimielimet ovat sellaisen valvonnan alaisia, jonka kohteena on niiden toteuttamien toimenpiteiden yhteensoveltuvuus niiden perussopimusten kanssa. Näin ollen oikeusvaltioperiaatetta, joka vahvistetaan SEU 2 artiklassa ja joka ilmaistaan SEU 19 artiklassa, sovelletaan täysimääräisesti YUTP:n alalla SEU 23 artiklan nojalla, luettuna yhdessä SEU 21 artiklan 2 kohdan b alakohdan kanssa, ja unionin tuomioistuin on arvioinut toimivaltaansa kyseisen periaatteen valossa muun muassa 19.7.2016 antamansa tuomion H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) 41 kohdassa sekä 6.10.2020 antamansa tuomion Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) 35 ja 36 kohdassa.

50 Komissio, jota Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta tukevat, on lisännyt istunnossa lähinnä, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta olevansa toimivaltainen tulkitsemalla SEU 24 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa ja SEUT 275 artiklan toista kohtaa SEU 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen valossa, jossa määrätään unionin liittymisestä ihmisoikeussopimukseen. Komission mukaan se, että tämä liittyminen on velvollisuus eikä mahdollisuus, perustuu muun muassa SEUT 218 artiklan 8 kohtaan, joka vahvistaa unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyden logiikkaa ja sitä, että kyseinen oikeusjärjestys on erillinen jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksestä.

51 Valittajat väittävät toiseksi, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta olevansa toimivaltainen tutkimaan KS:n ja KD:n nostaman kanteen, koska tämän kanteen tueksi vedotaan perusoikeuksien loukkauksiin. Komissio toteaa tältä osin, että 17.12.1970 annetun tuomion Internationale Handelsgesellschaft (11/70, EU:C:1970:114) 4 kohdasta, 18.7.2013 annetun tuomion komissio ym. v. Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518) 97 ja 98 kohdasta sekä 6.10.2020 annetun tuomion Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) 36, 47 ja 48 kohdasta ilmenee yhtäältä se, että YUTP:aa koskevat perussopimusten määräykset ovat erottamaton osa unionin oikeuden yleistä kehystä ja unionin

perustuslaillista rakennetta, ja toisaalta se, että unionin oikeusjärjestys sisältää perusoikeuksien suojan unionin oikeuden yleisenä ja ensisijaisena periaatteena, joten kaikkiin unionin oikeuden määräyksiin ja säännöksiin, mukaan lukien YUTP:aa koskevat määräykset, sovelletaan perusoikeuskirjaa. KS:n ja KD:n mukaan tällainen arviointi vahvistetaan perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan perusoikeuskirjaa sovelletaan silloin, kun unionin toimielin, elin tai laitos soveltaa unionin oikeutta.

52 Valittajat ovat lisänneet istunnossa, että 20.9.2016 annetun tuomion Ledra Advertising ym. v. komissio ja EKP (C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701) 55–60 ja 67 kohtaan perustuvassa oikeuskäytännössä vahvistetaan, että Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta tutkia kaikki kanteet, joiden tueksi vedotaan perusoikeuksien loukkauksiin. Komissio on todennut lisäksi, että SEU 24 artiklan tarkoituksena oli suojata poliittisia päätöksiä eikä Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja perusoikeuskirjassa suojattujen oikeuksien loukkauksia. Tällaisia loukkauksia ei nimittäin voida pitää ”poliittisina päätöksinä” tai ”strategisina päätöksinä”, koska perusoikeuksien kunnioittaminen ja suojelu ovat unionin primaarioikeudessa asetettuja velvollisuuksia eivätkä poliittisia valintoja.

53 Kolmanneksi valittajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut valituksenalaisen määräyksen 37–39 kohdassa virheellisesti 6.10.2020 annettua tuomiota Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) katsoessaan, että tilanne nyt käsiteltävässä asiassa oli aivan erilainen kuin kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa. Unionin yleinen tuomioistuin on nimittäin tulkinnut viimeksi mainittua virheellisesti siten, että Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta ratkaista sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskeva asia koskee ainoastaan neuvoston YUTP:n yhteydessä toteuttamien yksilöllisten rajoittavien toimenpiteiden erityistä tilannetta.

54 Valittajien mukaan tästä seuraa, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole ottanut huomioon sitä, että unionin tuomioistuin totesi kyseisessä tuomiossa olevansa toimivaltainen lausumaan vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen tällaisista rajoittavista toimenpiteistä, unionin oikeudessa säädetyn oikeussuojajärjestelmän välttämättömän johdonmukaisuuden vuoksi, jotta vältettäisiin aukot näiden toimenpiteiden kohteena olevien luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeussuojassa.

55 Toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, 6.10.2020 annetun tuomion Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) 32–39, 43 ja 44 kohdassa esitetty unionin tuomioistuimen päättely ei myöskään perustunut siihen, että kyseessä olivat rajoittavat toimenpiteet, eikä se rajoittunut tähän seikkaan. Tämä päättely perustuu nimittäin siihen, että vahingonkorvauskanne on itsenäinen oikeussuojakeino, jonka osalta ei ole olemassa mitään poikkeusta SEUT 268 artiklassa ja SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa määrätystä Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallasta erityisesti siltä osin kuin on kyse sellaisen vahingon korvaamisesta, joka luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille on väitetysti aiheutunut muista YUTP:n alaan kuuluvista päätöksistä kuin rajoittavista toimenpiteistä, kun näiden päätösten perusteella Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja perusoikeuskirjassa taattuja oikeuksia väitetään loukatun.

56 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin on lisäksi tehnyt oikeudellisen virheen tulkitessaan kyseistä tuomiota siten, että Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta tutkia SEUT 268 ja SEUT 340 artiklaan perustuva vahingonkorvauskanne vain siinä tapauksessa, että sillä on toimivalta ratkaista SEUT 263 tai SEUT 265 artiklan nojalla nostettu kumoamiskanne tai laiminlyöntikanne.

57 Neljänneksi valittajat moittivat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on tulkinnut valituksenalaisen määräyksen 41 kohdassa virheellisesti 25.3.2021 annetun tuomion Carvalho ym. v. parlamentti ja neuvosto (C-565/19 P, EU:C:2021:252) 69 ja 78 kohtaan perustuvaa oikeuskäytäntöä. Tällä oikeuskäytännöllä ei nimittäin ole merkitystä tutkittaessa Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa nyt käsiteltävässä asiassa, koska se koskee eri asiayhteyttä eli SEUT 263 artiklan neljännen kohdan nojalla nostetun kumoamiskanteen yhteydessä asiavaltuutta koskevien vaatimusten tulkintaa. KS ja KD väittävät tämän väitteensä tueksi myös, etteivät he ole vaatineet, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä muutettaisiin tai että SEU 24 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja SEUT 275 artiklassa määrätty kyseisen toimivallan poissulkeminen poistettaisiin.

58 Viidenneksi ja viimeiseksi KS ja KD väittävät asiassa C-44/22 P esittämässään vastineessa, että SEUT 298 artiklan 1 kohta ja perusoikeuskirjan 41 artikla tukevat olettamaa, jonka mukaan Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista heidän kanteensa. Avoimen, tehokkaan ja riippumattoman eurooppalaisen hallinnon olisi nimittäin pitänyt taata, että Eulex Kosovo ja HRRP perustetaan tavalla, jolla ei rikota unionin oikeutta. Kun HRRP:n kyseessä olevat päätökset annettiin tiedoksi unionin toimielimille ja jäsenvaltioille, kyseessä olevien perusoikeuksien loukkausten lopettamiseksi olisi pitänyt toteuttaa toimenpiteitä.

59 Neuvosto ja EUH, joita Ranskan tasavalta ja osittain Tšekin tasavalta tukevat, kiistävät valittajien väitteet.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

60 Valittajat väittävät asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan ensimmäisessä väitteessä, toisen osan toisessa ja kolmannessa väitteessä ja kolmannessa osassa sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisessä ja toisessa osassa, toisen valitusperusteen toisessa osassa, kolmannessa valitusperusteessa ja neljännen valitusperusteen toisessa osassa, joita on tarkasteltava yhdessä, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt valituksenalaisen määräyksen 29–33 ja 37–42 kohdassa useita oikeudellisia virheitä tulkitessaan SEU 24 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa ja SEUT 275 artiklan ensimmäistä kohtaa sekä näihin määräyksiin liittyvää unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

61 Tässä yhteydessä on muistettava, että unionin oikeussäännön tulkinta edellyttää, että huomioon otetaan paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys, johon se kuuluu, sekä sen toimen tavoitteet ja päämäärät, jonka osa se on. Unionin oikeussäännön syntyhistoriasta voi myös ilmetä sen tulkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja (ks. vastaavasti tuomio 27.11.2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, 135 kohta ja tuomio 25.6.2020, A ym. (Tuulivoimalat – Aalter ja Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, 37 kohta).

62 On myös muistutettava, että SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisen virkkeen ja SEUT 275 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla Euroopan unionin tuomioistuimella ei lähtökohtaisesti ole toimivaltaa YUTP:aa koskevien määräysten eikä niiden nojalla annettujen toimien osalta. Näissä määräyksissä määrätään poikkeuksesta yleiseen toimivaltaan, joka kyseiselle toimielimelle annetaan SEU 19 artiklassa sen turvaamiseksi, että perussopimusten tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia, joten niitä on tulkittava suppeasti (tuomio 24.6.2014, parlamentti v. neuvosto, C-658/11, EU:C:2014:2025, 69 ja 70 kohta; tuomio 19.7.2016, H v. neuvosto ym., C-455/14 P, EU:C:2016:569, 39 ja 40 kohta ja tuomio 6.10.2020, Bank Refah Kargaran v. neuvosto, C-134/19 P, EU:C:2020:793, 26 ja 32 kohta).

63 SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä että SEUT 275 artiklan toisessa kohdassa määrätään lisäksi nimenomaisesti kyseistä periaatetta koskevasta kahdesta poikkeuksesta eli Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallasta yhtäältä valvoa SEU 40 artiklan noudattamista ja toisaalta ratkaista SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetuin edellytyksin vireille pannut kanteet, jotka koskevat neuvoston YUTP:aa koskevien määräysten nojalla tekemien, luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilölle osoitettuja rajoittavia toimenpiteitä sisältävien päätösten laillisuuden tutkimista (tuomio 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, 60 kohta ja tuomio 6.10.2020, Bank Refah Kargaran v. neuvosto, C-134/19 P, EU:C:2020:793, 27 kohta).

64 Nyt käsiteltävissä asioissa ei ole kiistetty sitä, että KS:n ja KD:n nostamassa kanteessa tarkoitetut toimet ja laiminlyönnit eivät koskeneet SEU 40 artiklan noudattamisen valvontaa eivätkä tällaisten yksilöllisten rajoittavien toimenpiteiden valvontaa.

65 Valittajat väittävät kuitenkin, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisia virheitä, kun se ei ole tulkinnut SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeistä virkettä ja SEUT 275 artiklan toista kohtaa SEU 2 artiklassa, SEU 3 artiklan 5 kohdassa, SEU 6, SEU 19, SEU 21 ja SEU 23 artiklassa, SEUT 268, SEUT 340 ja SEUT 344 artiklassa, perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 ja 13 artiklassa vahvistettujen oikeuksien ja periaatteiden valossa.

66 SEU 3 artiklan 5 kohdasta ilmenee tältä osin, että unioni edistää kansainvälisissä suhteissaan muun muassa ihmisoikeuksien suojelua. Lisäksi SEU 23 artiklassa määrätään, että ”[EU-sopimuksen V osaston 2 luvun] mukaista unionin toimintaa kansainvälisissä yhteyksissä ohjaavat ne periaatteet, sillä pyritään niihin tavoitteisiin ja sitä harjoitetaan niiden yleisten määräysten mukaisesti, jotka esitetään [kyseisen osaston] 1 luvussa”. Lisäksi SEU 21 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, joka on osa I lukua, määrätään, että ”unionin toiminta kansainvälisellä tasolla perustuu sen perustamisen, kehittämisen ja laajentumisen johtoajatuksena oleviin periaatteisiin, joita unioni pyrkii edistämään muualla maailmassa: demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus, ihmisarvon kunnioittaminen, tasa-arvo ja yhteisvastuu sekä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden noudattaminen”.

67 Lisäksi perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan unionin tuomioistuimen vakiintunut oikeuskäytäntö, jonka mukaan unionin oikeusjärjestyksessä taatut perusoikeudet on tarkoitettu sovellettaviksi kaikkiin unionin oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, 17 ja 19 kohta ja tuomio 25.1.2024, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova., C-58/22, EU:C:2024:70, 40 kohta).

68 Näin ollen on todettava – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 77, 79 ja 80 kohdassa –, että YUTP:n sisällyttäminen unionin perustuslailliseen kehykseen merkitsee sitä, että unionin oikeusjärjestyksen perusperiaatteita sovelletaan myös tämän politiikan yhteydessä. Niihin kuuluvat muun muassa oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien kunnioittaminen, ja nämä ovat arvoja, jotka on vahvistettu SEU 2 artiklassa ja konkretisoitu SEU 19 artiklassa ja jotka edellyttävät, että sekä unionin viranomaiset että jäsenvaltioiden viranomaiset ovat tuomioistuinvalvonnan alaisia.

69 On kuitenkin todettava ensinnäkin, että SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ensimmäisen virkkeen mukaan ”[YUTP:aan] sovelletaan erityisiä sääntöjä ja menettelyjä”, joista määrätään EU-sopimuksen V osaston 2 luvussa. SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeinen virke, jonka mukaan Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole YUTP:n määräyksiä eikä näiden määräysten nojalla hyväksyttyjä toimia koskevaa toimivaltaa, kuuluu näihin erityisiin sääntöihin.

70 Tällainen Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallan rajoittaminen voidaan kuitenkin sovittaa yhteen sekä perusoikeuskirjan 47 artiklan että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 ja 13 artiklan kanssa.

71 Tältä osin on ensinnäkin todettava, kuten unionin tuomioistuin on jo todennut 28.3.2017 antamansa tuomion Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236) 74 kohdassa, että perusoikeuskirjan 47 artiklalla ei voida antaa toimivaltaa unionin tuomioistuimelle silloin, kun sitä ei sillä perussopimusten mukaan ole. Kyseisen artiklan tarkoituksena ei myöskään ole muuttaa perussopimuksissa määrättyä tuomioistuinvalvontaa koskevaa järjestelmää eikä etenkään niitä sääntöjä, jotka koskevat Euroopan unionin tuomioistuimessa suoraan nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, kuten myös ilmenee kyseiseen artiklaan liittyvistä selityksistä, jotka on SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ja perusoikeuskirjan 52 artiklan 7 kohdan mukaan otettava huomioon samaa 47 artiklaa tulkittaessa (tuomio 3.10.2013, Inuit Tapiriit Kanatami ym. v. parlamentti ja neuvosto, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 97 kohta).

72 Lisäksi on muistutettava, että annetun toimivallan ja toimielinten välisen tasapainon periaatteita sovelletaan myös YUTP:n alalla. SEU 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan ”unionin toimivalta määräytyy annetun toimivallan periaatteen mukaisesti”, mikä merkitsee sitä, että ”unioni toimii ainoastaan jäsenvaltioiden sille perussopimuksissa antaman toimivallan rajoissa ja kyseisissä sopimuksissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi[, kun taas] toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille”. Siltä osin kuin SEU 13 artiklan 2 kohdassa määrätään, että ”kukin toimielin toimii sille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoissa”, tämä määräys ilmentää toimielinten välisen tasapainon periaatetta, joka on yksi unionin toimielinrakenteen ominaispiirteistä ja joka edellyttää sitä, että kukin toimielin käyttää toimivaltaansa muiden toimielinten toimivaltaa kunnioittaen (tuomio 13.6.1958, Meroni v. korkea viranomainen, 9/56, EU:C:1958:7, s. 44; tuomio 22.5.1990, parlamentti v. neuvosto, C-70/88, EU:C:1990:217, 22 kohta; tuomio 14.4.2015, neuvosto v. komissio, C-409/13, EU:C:2015:217, 64 kohta, ja tuomio 22.11.2022, komissio v. neuvosto (Liittyminen Geneven asiakirjaan), C-24/20, EU:C:2022:911, 83 kohta).

73 Näin ollen väite siitä, että toimet tai laiminlyönnit, joista yksityinen nostaa kanteen, loukkaavat viimeksi mainitun perusoikeuksia, ei yksinään riitä siihen, että Euroopan unionin tuomioistuin toteaa olevansa toimivaltainen tutkimaan kyseisen kanteen (ks. analogisesti tuomio 25.3.2021, Carvalho v. parlamentti ja neuvosto, C-565/19 P, EU:C:2021:252, 48 kohta), sillä muuten SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeinen virke ja SEUT 275 artiklan ensimmäinen kohta menettävät osan tehokkaasta oikeusvaikutuksestaan ja annetun toimivallan ja toimielinten välisen tasapainon periaatteet sivuutetaan.

74 Toisin kuin valittajat väittivät istunnossa, tätä arviointia ei myöskään horjuta unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka perustuu 20.9.2016 annetun tuomion Ledra Advertising ym. v. komissio ja EKP (C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701) 55–60 ja 67 kohtaan ja jonka mukaan perusoikeuskirja koskee unionin toimielimiä myös silloin, kun ne toimivat unionin oikeuden puitteiden ulkopuolella.

75 Tältä osin on muistutettava, että kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa unionin tuomioistuin ratkaisi useiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden komissiota ja Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan nostaman sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen sillä perusteella, että näiden perusoikeuksia oli loukattu Brysselissä 2.2.2012 Euroopan vakausmekanismin perustamisesta tehdyllä sopimuksella.

76 Mainitussa tuomiossa oli siten kyse perusoikeuksien loukkaamisesta sellaisissa muissa kuin YUTP:n sääntöjen puitteissa, jotka eivät kuulu perussopimusten niihin määräyksiin, joiden osalta SEU 24 artiklassa ja SEUT 275 artiklassa rajoitetaan Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa.

77 Toiseksi unionin tuomioistuimen on tosin huolehdittava siitä, että tulkinta, jonka se omaksuu perusoikeuskirjan 47 artiklasta, jonka ensimmäinen ja toinen kohta vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa ja 13 artiklaa, turvaa suojelun tason, joka ei alita Euroopan ihmisoikeussopimuksen kyseisten määräysten, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on niitä tulkinnut, tarjoamaa tasoa (ks. vastaavasti tuomio 19.11.2019, A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, 116–118 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

78 Yhtäältä on niin, että vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen mukaan ”jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa”, tämä oikeus ei ole ehdoton ja sille voidaan asettaa legitiimejä rajoituksia (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 14.12.2006, Markovic ym. v. Italia, CE:ECHR:2006:1214JUD000139803, 93 ja 99 kohta). Tältä osin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, ettei sen tehtävänä ole puuttua toimeenpanovallan ja kansallisten tuomioistuinten väliseen institutionaaliseen tasapainoon, koska tämä institutionaalinen tasapaino voi heijastua perustuslailliseen rajoitukseen, joka koskee valtion tuomioistuinten toimivaltaa, kun on kyse toimista, joita ei voida erottaa kyseisen valtion kansainvälisten suhteiden hoitamisesta (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 14.9.2022, H.F. ym. v. Ranska, CE:ECHR:2022:0914JUD002438419, 281 kohta).

79 Toisaalta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklassa, jossa määrätään, että ”jokaisella, jonka [Euroopan ihmisoikeussopimuksessa] tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä”, taataan, että kansallisessa oikeudessa on olemassa oikeussuojakeino, jonka avulla voidaan vedota Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrättyihin oikeuksiin ja vapauksiin sellaisina kuin nämä oikeudet ja vapaudet on siinä taattu, joten kyseisestä artiklasta seuraa edellytys kansallisesta oikeussuojakeinosta, jonka nojalla voidaan tutkia Euroopan ihmisoikeussopimukseen perustuvan ”puolustettavan perusteen” sisältö ja tarjota asianmukainen hyvitys (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.7.2020, Mugemangango v. Belgia (CE:ECHR:2020:0710JUD000031015, 130 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

80 Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan tarjoamaa suojaa ei kuitenkaan voida pitää absoluuttisena, koska väitetyn loukkaamisen tai väitettyjen loukkausten ryhmän asiayhteys voi oikeuttaa mahdollisten oikeussuojakeinojen rajoittamisen (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 26.10.2000, Kudła v. Puola, CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, 151 kohta). Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohta on lex specialis Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaan nähden (ks. vastaavasti Euroopan

ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 9.3.2006, Menecheva v. Venäjä, ECLI:CE:ECHR:2006:0309JUD005926100, 105 kohta) siten, että viimeksi mainittu artikla ei voi horjuttaa jäsenvaltioiden mahdollisuutta oikeuttaa 6 artiklan 1 kohdassa vahvistetun oikeuden legitiimit rajoitukset, kuten tämän tuomion 78 kohdassa esiin tuodussa oikeuskäytännössä tarkoitetut rajoitukset.

81 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan lähinnä, etteivät SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeinen virke ja SEUT 275 artikla, luettuina perusoikeuskirjan 47 artiklan, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen ja 13 artiklan sekä SEU 2 artiklan, SEU 3 artiklan 5 kohdan, SEU 6, SEU 19, SEU 21 ja SEU 23 artiklan valossa, eikä vetoaminen perusoikeuksien loukkauksiin itsessään oikeuta sitä, että se toteaa olevansa toimivaltainen tutkimaan KS:n ja KD:n nostaman kanteen.

82 Tässä yhteydessä on hylättävä myös muun muassa komission esittämä väite, jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta olevansa toimivaltainen tulkitsemalla SEU 24 artiklan 1 kohtaa ja SEUT 275 artiklan toista kohtaa SEU 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen valossa. Tästä on riittävää todeta, että joka tapauksessa [SEU] 6 artiklan 2 kohdasta tehdyn pöytäkirjan (N:o 8), joka koskee liittymistä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen, 2 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaan ”[tätä liittymistä koskevassa] sopimuksessa on varmistettava, ettei unionin liittyminen vaikuta unionin toimivaltaan eikä sen toimielinten toimivaltuuksiin”. Näin ollen kyseistä 6 artiklan 2 kohtaa ei voida tulkita siten, että sillä laajennettaisiin Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa YUTP:n alalla.

83 Vastaavasti tämän tuomion 71 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö huomioon ottaen on hylättävä myös komission väitteet, joiden mukaan yhtäältä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukattaisiin, jos KS ja KD jäisivät unionin oikeussuojajärjestelmän ulkopuolelle, ja toisaalta unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt tutkia, millä muilla perusteilla KS ja KD olisivat voineet saada tehokasta oikeussuojaa.

84 Toisin kuin komissio väittää, ei näin ollen voida myöskään katsoa, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt ottaa huomioon se, että High Court of Justicen tuomiolla kansallinen tuomioistuin oli todennut, ettei sillä ole toimivaltaa.

85 Valittajat väittävät toiseksi, että unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut valituksenalaisen määräyksen 37–39 kohdassa virheellisesti 6.10.2020 annettua tuomiota Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793). Tässä yhteydessä on muistutettava, että kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin tosin totesi olevansa toimivaltainen ratkaisemaan vahingonkorvauskanteen siltä osin kuin siinä vaadittiin korvausta YUTP-päätöksissä määrättyjen rajoittavien toimenpiteiden seurauksena väitetysti kärsitystä vahingosta.

86 Toisin kuin mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa kyseessä olleessa tilanteessa, KS:n ja KD:n nostama kanne ei kuitenkaan koske yksilöllisiä rajoittavia toimenpiteitä. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt YUTP:aa koskevien määräysten perusteella annettujen toimien osalta, että se, että ne ovat yksittäistapauksissa annettuja toimia, antaa SEUT 275 artiklan toisen kohdan mukaisesti oikeuden saada asiansa käsitellyksi unionin tuomioistuimissa (tuomio 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tänään annettu tuomio Neves 77 Solutions, C-351/22, 37 kohta).

87 Näin ollen unionin yleistä tuomioistuinta ei voida moittia siitä, että se on valituksenalaisen määräyksen 37–39 kohdassa katsonut, että kyseinen kanne koski tilannetta, joka oli aivan erilainen kuin 6.10.2020 annettuun tuomioon Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) johtaneessa asiassa kyseessä ollut tilanne, ja ettei mainitussa tuomiossa käsitelty kysymystä unionin tuomioistuinten toimivallasta yleisesti YUTP:n osalta.

88 Tätä päätelmää ei horjuta valittajien väite, jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi mainitun tuomion perusteella pitänyt todeta olevansa toimivaltainen tutkimaan KS:n ja KD:n nostama kanne, koska Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta käsitellä kaikki sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevat kanteet SEUT 268 ja SEUT 340 artiklan nojalla myös YUTP:n alalla, koska SEU 24 artiklassa ja SEUT 275 artiklassa ei määrätä poikkeuksesta tähän yleiseen toimivaltaan.

89 Tältä osin on muistettava, että SEUT 340 artiklan toisen kohdan mukaan ”sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella unioni korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti”. Lisäksi SEUT 268 artiklan mukaan ”Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista [SEUT] 340 artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riidat”.

90 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on lisäksi niin, että toimivalta ratkaista sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevat riidat kuuluu Euroopan unionin tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan eikä kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan (ks. vastaavasti tuomio 13.2.1979, Granaria, 101/78, EU:C:1979:38, 16 kohta ja tuomio 15.7.2021, OH (Lainkäytöllinen koskemattomuus), C-758/19, EU:C:2021:603, 22 kohta).

91 On kuitenkin täsmennettävä, että tämän toimivallan yksinomaisuus tai sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevan kanteen itsenäisyys eivät voi johtaa tälle toimielimelle perussopimuksissa annetun toimivallan rajojen laajentamiseen. SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä ja SEUT 275 artiklassa vahvistetaan tällaiset toimivallan rajat, ja niitä on YUTP:n alalla nostettujen kanteiden osalta pidettävä lex speciales -sääntöinä suhteessa SEUT 268 ja SEUT 340 artiklaan. Näin ollen ei voida katsoa, että SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeinen virke ja SEUT 275 artikla eivät koskisi sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevia kanteita.

92 Tämä toteamus vahvistetaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, jonka mukaan SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä ei viitata tältä osin SEUT 275 artiklan toiseen kohtaan sen määrittämiseksi, minkätyyppisessä menettelyssä unionin tuomioistuin voi tutkia tiettyjen päätösten laillisuuden, vaan sen määrittämiseksi, minkätyyppisten päätösten laillisuuden unionin tuomioistuin voi tutkia missä tahansa menettelyssä, jonka kohteena on tällainen laillisuusvalvonta (tuomio 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, 70 kohta).

93 Kolmanneksi on hylättävä valittajien väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen tukeutuessaan 25.3.2021 annetun tuomion Carvalho ym. v. parlamentti ja neuvosto (C-565/19 P, EU:C:2021:252) 69 ja 78 kohtaan perustuvaan oikeuskäytäntöön todetakseen valituksenalaisen määräyksen 41 kohdassa, että unionin tuomioistuinten toimivaltaa koskevien perussopimusten määräysten tulkinta tehokasta oikeussuojaa koskevan perusoikeuden valossa ei voi johtaa EUT-sopimuksessa nimenomaisesti määrättyjen edellytysten sivuuttamiseen.

94 Vaikka kyseinen oikeuskäytäntö koskee SEUT 263 artiklan neljänteen kohtaan perustuvan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, on todettava julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 99 kohdassa esittämällä tavalla, että unionin yleinen tuomioistuin saattoi perustellusti soveltaa mainittua oikeuskäytäntöä arvioidessaan toimivaltaansa ratkaista KS:n ja KD:n nostama kanne, koska kyseisessä oikeuskäytännössä ilmaistaan tulkintaperiaate, jota sovelletaan kaikkiin perussopimuksissa määrättyihin oikeussuojakeinoihin.

95 Neljänneksi ja viimeiseksi edellä esitetystä ja erityisesti tämän tuomion 71 kohdasta ilmenee, että on hylättävä perustelut, joilla KS ja KD väittävät asiassa C-44/22 P esittämässään vastineessa lähinnä, että SEUT 298 artiklan 1 kohta ja perusoikeuskirjan 41 artikla tukevat olettamaa, jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta olevansa toimivaltainen tutkimaan heidän kanteensa.

96 Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan ensimmäinen väite, toisen osan toinen ja kolmas väite ja kolmas osa sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen ja toinen osa, toisen valitusperusteen toinen osa, kolmas valitusperuste ja neljännen valitusperusteen toinen osa on siten hylättävä.

Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan toinen väite ja toisen osan ensimmäinen väite sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa ja toisen valitusperusteen ensimmäinen osa

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

97 Valittajat väittävät lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen määräyksen 34–36 kohdassa tulkinnut suppeasti ja valikoivasti 12.11.2015 annettuun tuomioon Elitaliana v. Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), 19.7.2016 annettuun tuomioon H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) ja 25.6.2020 annettuun tuomioon EUSK v. KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492) perustuvaa oikeuskäytäntöä, koska se on rajannut toimivaltansa tämän oikeuskäytännön kattamiin tapauksiin, joita ovat muun muassa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) henkilöstöhallinto ja sellaisen julkisen hankintasopimuksen tekeminen, johon liittyy unionin talousarviota rasittavia menoja. Komissio väittää, että näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on rajoittanut analyysinsä kyseisestä oikeuskäytännöstä pelkkään tosiseikkojen ja nyt käsiteltävän asian tosiseikkojen vertailuun ja että kyseistä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa, koska YUTP muodostaa ainoastaan asiayhteyden, jossa KS:n ja KD:n oikeuksien, sellaisina kuin niitä suojataan perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, väitetyt loukkaukset tapahtuivat.

98 KS ja KD väittävät lisäksi, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt valituksenalaisen määräyksen 39 kohdassa oikeudellisen virheen katsoessaan, että kaikki unionin toimielinten SEU 24 artiklan 1 kohdan nojalla toteuttamat toimenpiteet koskevat ”YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista” eivätkä siten kuulu Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaan. Käsitteet ”määrittely” ja ”toteuttaminen” eivät nimittäin esiinny SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä, joka koskee Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa, vaan kyseisen määräyksen toisessa virkkeessä. Unionin yleinen tuomioistuin on siten sivuuttanut kyseisen määräyksen hengen ja sen laatijoiden tarkoituksen. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin on olettanut, että nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevat toimet ja laiminlyönnit ovat luonteeltaan puhtaasti poliittisia pelkästään siitä syystä, että ne on toteutettu unionilla YUTP:n

alalla olevan toimivallan nojalla, ja päätellyt tästä, että ne kuuluvat kyseisen määräyksen soveltamisalaan. KS ja KD ovat lisänneet istunnossa, että kysymystä Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallasta on tarkasteltava tapauskohtaisesti.

99 Komissio katsoo lisäksi, että valituksenalaisen määräyksen 23, 28 ja 39 kohdassa on oikeudellisia virheitä siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on lisäselityksiä esittämättä katsonut, että KS:n ja KD:n nostama kanne perustui Eulex Kosovoon liittyviin poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin kuuluviin toimiin tai laiminlyönteihin, jotka koskevat siten YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista, sen sijaan, että se olisi luonnehtinut kyseistä kannetta ”perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien” väitettyjä loukkauksia koskevaksi vahingonkorvauskanteeksi. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole tutkinut tai luonnehtinut oikeudellisesti unionin oikeuden väitettyjen rikkomisten luonnetta eikä näitä toimia ja laiminlyöntejä.

100 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään ole esittänyt yksityiskohtaisesti edellytyksiä, joiden on täytyttävä, jotta toimia tai laiminlyöntejä voidaan pitää ”strategioina” tai ”politiikkoina”, eikä täsmentänyt, mitä seurauksia tällaisella luokittelulla olisi tulkinnalle, joka koskee SEU 24 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja SEUT 275 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallan poissulkemista YUTP:n alalla. On kuitenkin välttämätöntä määritellä tämän poissulkemisen soveltamisala, kun sitä ei voida rajoittaa muodolliseen perusteeseen, jonka mukaan kyseessä oleva toimenpide kuuluu YUTP:n alaan, kuten 19.7.2016 annetun tuomion H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569), 42 ja 43 kohdasta ilmenee, eikä tilanteeseen, jossa kyseiset toimet tai laiminlyönnit ovat luonteeltaan ”strategisia” tai ”poliittisia”. Viitatessaan tältä osin ainoastaan KS:n ja KD:n kanteensa tueksi esittämiin perusteluihin unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt kehäpäätelmän. Komission mukaan kyseinen kanne koskee väitettyjä ihmisoikeusloukkauksia Eulex Kosovo -operaation toteuttamisen yhteydessä, vaikka se liittyykin YUTP:aan, joten se liittyy operaation hallinnolliseen toimintaan. Toisin kuin muun muassa silloin, kun on kyse operaation perustamisesta tai sen tavoitteiden ja tehtävien määrittelystä, perusoikeuksia koskevat velvoitteet eivät kuitenkaan kuulu YUTP:n alaan eivätkä poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin ja valintoihin.

101 Komissio on lisännyt istunnossa, että sen osoittamiseksi, että Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta tutkia väitetyt perusoikeuksien loukkaukset, on tarpeen osoittaa, että perusoikeuksien väitetyn loukkaamisen ja kunkin kyseessä olevan toimen ja kunkin laiminlyönnin välillä on suora syy-yhteys. Nyt käsiteltävässä asiassa tällainen yhteys voidaan sen mukaan todeta vaikeuksitta, kun otetaan huomioon kyseessä olevat HRRP:n toteamat ihmisoikeusloukkaukset.

102 Belgian kuningaskunta, Luxemburgin suurherttuakunta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat väittäneet istunnossa lähinnä, että sillä, ovatko kyseessä olevat toimet ja laiminlyönnit luonteeltaan poliittisia tai strategisia, ei ole mitään merkitystä tutkittaessa Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa YUTP:n alalla, jos nämä toimet ja laiminlyönnit koskevat perusoikeuksien loukkauksia. Tällaisessa tapauksessa ei nimittäin voida niiden mukaan soveltaa SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä ja SEUT 275 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä kyseisen toimielimen toimivallan poissulkemista.

103 Lisäksi Romania on todennut, että perusoikeuksia on kunnioitettava kaikilla unionin oikeuden aloilla, myös YUTP:n alalla. Koska yleisen edun nimissä nostettava kanne (actio popularis) on suljettu pois, asianomaisen henkilön olisi aloitettava perustellulla tavalla riitauttamismenettely,

joka koskee kansallisessa oikeudessa tunnustettua oikeutta, ja osoitettava, että riidanalaisen toimenpiteen vaikutukset ovat kohdistuneet suoraan häneen, jotta Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta voidaan todeta, kuten ilmenee Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 7.5.2021 antamasta tuomiosta Xero Flor w Polsce sp. z o. o. v. Puola (CE:ECHR:2021:0507JUD 000490718, 187 kohta), joka liittyy Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleeseen.

104 Suomen tasavallan mukaan sillä, että Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa YUTP:n alalla, pyritään lisäksi säilyttämään toimielinten välinen tasapaino. Tästä seuraa, että ainoastaan toimenpiteet, jotka liittyvät tämän politiikan ja erityisesti YTPP:n määrittelyyn, jäävät kyseisen soveltamisalan ulkopuolelle, kun taas kyseisellä toimielimellä on toimivalta valvoa kyseisten politiikkojen toteuttamiseen liittyviä, nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisia tekoja ja laiminlyöntejä.

105 Neuvosto ja EUH vastaavat, että toisin kuin 12.11.2015 annetussa tuomiossa Elitaliana v. Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), 19.7.2016 annetussa tuomiossa H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) ja 25.6.2020 annetussa tuomiossa EUSK v. KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492), KS:n ja KD:n kanteessa tarkoitetut toimet ja laiminlyönnit eivät liity pelkkään henkilöstöhallintoon, työriitoihin tai sellaisen toimen toteuttamiseen, jonka YUTP:n piiriin kuuluva yksikkö on toteuttanut operatiivisia tarkoituksia varten mutta joka perustuu EUT-sopimukseen. Nämä toimet ja laiminlyönnit kuuluvat kyseisen politiikan alan poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin muun muassa siltä osin kuin ne koskevat Eulex Kosovolle annettua toimeksiantoa ja resursseja, jotka on annettu kyseisen operaation käyttöön kyseisen mandaatin toimeenpanoa varten. Tästä seuraa, ettei Euroopan unionin tuomioistuimella ole SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisen virkkeen ja SEUT 275 artiklan nojalla toimivaltaa tutkia kyseistä kannetta.

106 Neuvoston mukaan julkisasiamies Bobekin asiassa EUSK v. KF (C-14/19 P, EU:C:2020:220) antaman ratkaisuehdotuksen 57–61 kohdasta nimittäin ilmenee, että Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa YUTP:n alalla näiden määräysten nojalla silloin, kun unionin toimi yhtäältä perustuu muodollisesti kyseistä politiikkaa koskeviin säännöksiin ja kun se toisaalta vastaa sisällöltään kyseisen politiikan alaan kuuluvaa toimenpidettä. Näin ollen Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta ei ulotu YUTP:n eikä erityisesti YTPP:n perusolemukseen kuuluviin toimenpiteisiin sekä siltä osin kuin on kyse näiden politiikkojen määrittelyyn ja toteuttamiseen kuuluvien toimenpiteiden laillisuudesta sekä tämän alan toimista tai laiminlyönneistä johtuvan sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisestä.

107 Neuvosto väittää lisäksi, että SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisen virkkeen ja SEUT 275 artiklan tehokkaan vaikutuksen säilyttämiseksi on löydettävä asianmukainen peruste Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallan rajaamiseksi YUTP:n alalla. Tämä peruste voisi liittyä hyvän hallinnon periaatteen kaltaisen unionin oikeusjärjestyksen yleisten periaatteiden soveltamiseen, ja sen olisi mahdollistettava selvä ero poliittisten valintojen tekemistä edellyttävien toimien – riippumatta siitä, säädetäänkö niistä YUTP-päätöksissä vai YUTP:n nojalla annetuissa toimissa – ja hallintotoimien, joilla toteutetaan konkreettisia toimia, välillä. Eulex Kosovon kapasiteetin tasoa ja jakoa koskevan tuomioistuinvalvonnan mahdollistaminen merkitsisi nimittäin sitä, että unionin toiminta YTPP:n alalla merkitsee tulosvelvollisuutta aina, kun unioni päättää toimia SEU 21 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi, mistä ei määrätä perussopimuksissa ja mikä olisi ristiriidassa sellaisen toimivallan käytön kanssa, joka edellyttää monitahoisia poliittisia valintoja, jotka riippuvat muun muassa sellaisten ulkoisten toimijoiden toimista, joihin ei sovelleta unionin sääntöjä.

108 Neuvosto on lisännyt istunnossa, että Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa YUTP:n alalla on arvioitava tapauskohtaisesti, koska sillä on toimivalta ainoastaan tulkita tai tutkia tämän politiikan konkreettisten toteuttamistoimien eikä yleisesti sovellettavien toimien laillisuutta. Käsiteltävässä asiassa Euroopan unionin tuomioistuimella voisi olla toimivalta tutkia, onko Eulex Kosovo loukannut KS:n ja KD:n perusoikeuksia kyseisen operaation yhteydessä suoritettujen tutkintojen osalta, kun taas kyseisen operaation toimeenpanomandaatin peruuttaminen päätöksellä 2018/856 ja se, onko sille osoitettu riittävät resurssit, ovat poliittisia tai strategisia kysymyksiä.

109 Lisäksi EUH:n mukaan KS:n ja KD:n nostamassa kanteessa tarkoitetut toimet ja laiminlyönnit ovat joko Eulex Kosovon operatiivisia toimia tai poliittisia tai strategisia kysymyksiä. Se, että operaation yhteydessä suoritetaan tutkinta tai pidättäydytään siitä, on toimenpide, joka kuuluu yksinomaan YUTP:n alaan. Tällaisen operaation yhteydessä toteutettaviin toimiin voitaisiin kohdistaa tuomioistuinvalvontaa ainoastaan, jos mandaatin toimeenpanon yhteydessä tehtäisiin ilmeisiä virheitä tai jos toimittaisiin mielivaltaisesti. Nyt käsiteltävässä asiassa näin ei kuitenkaan tehty.

110 EUH on lisännyt istunnossa, että SEU 26 artiklassa tarkoitettujen strategisten suuntaviivojen määrittely, SEU 28 artiklaan perustuvat operatiiviseen toimintaan liittyvät päätökset, SEU 29 artiklan mukainen unionin lähestymistapa maantieteellisiin erityiskysymyksiin ja päätös erityisedustajan nimittämisestä SEU 33 artiklan mukaisesti kuuluvat YUTP:n ytimeen eivätkä ne näin ollen voi olla tuomioistuinvalvonnan kohteena. Lisäksi SEU 43 artiklassa on luettelo monista tehtävistä, jotka YTPP-operaatioiden yhteydessä on suoritettava. Tämä luettelo havainnollistaa, minkätyyppisiä päätöksiä Euroopan unionin tuomioistuin ei valvo, koska neuvosto tekee muun muassa humanitaaristen ja pelastustehtävien sekä sotilasasioita koskevien neuvonta- ja tukioperaatioiden toteuttamista koskevat päätökset. Sitä vastoin toimeenpanopäätökset, jotka muun muassa komissio tai itse kyseessä oleva operaatio on antanut neuvoston toimien perusteella – kuten yhteisen toiminnan 2008/124, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2014/349, 15 a artiklassa tarkoitetut henkilöstön palvelukseen ottamista koskevat päätökset –, voivat olla tällaisen tuomioistuinvalvonnan kohteena.

111 Ranskan tasavalta on väittänyt istunnossa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on myöntänyt 14.12.2006 antamassaan tuomiossa (Markovic ym. v. Italia, CE:ECHR:2006:1214JUD000139803), että tietyt ulkopoliittiset toimet eivät kuulu tuomioistuimen toimivaltaan. Näin ollen on erotettava toisistaan yhtäältä puhtaasti hallinnolliset toimet, jotka eivät liity erottamattomasti YUTP:aan ja joilla ei ole poliittista sivumerkitystä, ja toisaalta toimet, joiden tarkoituksena on myötävaikuttaa YUTP:n toimintaan, määrittelyyn tai toteuttamiseen. Nyt käsiteltävässä asiassa KS:n ja KD:n nostamassa kanteessa tarkoitetut toimet ja laiminlyönnit kuuluvat viimeksi mainittuun toimien ryhmään, eivätkä ne ole erotettavissa tästä politiikasta, joka on nyt käsiteltävien asioiden ytimessä, joten ainoastaan kansallisilla tuomioistuimilla on toimivalta tutkia nämä toimet ja laiminlyönnit. Erityisesti päätös tutkinnan aloittamisesta kuuluu suoraan Eulex Kosovo -operaation toimintaan. Näin ollen kyseessä ei ole hallintotoiminta tai -päätös. Lisäksi komission esittämällä suoraa syy-yhteyttä koskevalla kriteerillä ei ole merkitystä, koska riidanalaisen toimen aineellinen sisältö on ratkaiseva arvioitaessa Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa eivätkä perusteet, joihin on vedottu.

112 Tšekin tasavalta on väittänyt istunnossa, että YUTP:n erityisluonnetta on suojeltava ja että siihen sovelletaan erityisiä sääntöjä ja menettelyjä, myös Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallan osalta. Sen mukaan on kuitenkin mahdollista löytää tasapaino yhtäältä kyseisten sääntöjen ja erityisten menettelyjen suojaamisen tarpeen ja toisaalta perusoikeuksien tehokkaan oikeussuojan takaamisen välillä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

113 Valittajat arvostelevat asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan toisessa väitteessä ja toisen osan ensimmäisessä väitteessä ja asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen kolmannessa osassa ja toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä yhtäältä siitä, että se on tehnyt valituksenalaisen määräyksen 34–36 kohdassa oikeudellisen virheen katsoessaan, että 12.11.2015 annettuun tuomioon Elitaliana v. Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), 19.7.2016 annettuun tuomioon H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) ja 25.6.2020 annettuun tuomioon EUSK v. KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492) perustuvaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ei voitu soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa, ja toisaalta todetessaan, ettei sillä ole toimivaltaa, koska KS:n ja KD:n nostama kanne perustui toimiin ja laiminlyönteihin, jotka kuuluvat Eulex Kosovoon liittyviin poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin ja koskevat YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista. KS ja KD katsovat viimeksi mainitun seikan osalta, että kyseisen määräyksen 39 kohtaa rasittaa oikeudellinen virhe, kun taas komissio riitauttaa mainitun määräyksen 23, 28 ja 39 kohdan.

114 Aluksi on täsmennettävä, että kyseisessä 23 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on ainoastaan esittänyt KS:n ja KD:n kanteensa yhteydessä esittämät väitteet. Koska komissio ei vetoa siihen, että nämä väitteet olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla, sen toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on heti aluksi hylättävä siltä osin kuin se koskee tätä kohtaa, koska se perustuu valituksenalaisen määräyksen virheelliseen tulkintaan.

115 Lisäksi on muistutettava, että tämän tuomion 63 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että tutkittaessa Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa tutkia kanne, joka koskee YUTP:n alaan kuuluvia toimia tai laiminlyöntejä, on ensiksi tarkistettava, kuuluuko kyseessä oleva tilanne johonkin SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä ja SEUT 275 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuista tapauksista, joissa tämä toimivalta on nimenomaisesti hyväksytty.

116 Jos näin ei ole, on toiseksi arvioitava, kuten 12.11.2015 annetun tuomion Elitaliana v. Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753) 49 kohtaan ja 19.7.2016 annetun tuomion H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569) 55 ja 25.6.2020 annetun tuomion EUSK v. KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492) 66 kohtaan perustuvasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, voiko Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta perustua siihen, että kyseessä olevat toimet ja laiminlyönnit eivät liity suoraan unionin toimielinten, elinten ja laitosten YUTP:n ja erityisesti YTPP:n yhteydessä tekemiin poliittisiin tai strategisiin valintoihin.

117 Jos kyseiset toimet tai laiminlyönnit eivät liity suoraan näihin poliittisiin tai strategisiin valintoihin, Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta arvioida näiden toimien tai laiminlyöntien laillisuutta tai tulkita niitä. Jos kyseiset toimet tai laiminlyönnit sitä vastoin liittyvät suoraan mainittuihin poliittisiin tai strategisiin valintoihin, sen on todettava, ettei sillä ole toimivaltaa.

118 Tästä seuraa, että SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisen virkkeen ja SEUT 275 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa arvioida sellaisten toimien tai laiminlyöntien laillisuutta tai tulkita niitä, jotka liittyvät suoraan YUTP:n ja erityisesti YTPP:n määrittelyyn, toimintaan tai toteuttamiseen eli erityisesti unionin strategisten etujen yksilöintiin sekä unionin toiminnan ja kantojen sekä YUTP:n yleisten suuntaviivojen määrittelyyn SEU 24–SEU 26, SEU 28, SEU 29, SEU 37, SEU 38, SEU 42 ja SEU 43 artiklan mukaisesti.

119 Kuten tämän tuomion 62, 68–73, 77–80 ja 91 kohdasta ilmenee, tämä toteamus on ensinnäkin näiden määräysten, joissa suljetaan lähtökohtaisesti pois Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta YUTP:n alalla, sanamuodon mukainen, toiseksi sitä tukee niiden asiayhteys, koska sen avulla voidaan säilyttää mainittujen määräysten tehokas vaikutus loukkaamatta kuitenkaan aiheettomasti oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, ja kolmanneksi se vastaa näillä määräyksillä tavoiteltua päämäärää.

120 Tämän täsmennyksen jälkeen on tarkastettava yhtäältä, onko unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen valituksenalaisen määräyksen 28, 33–36 ja 39 kohdassa siltä osin kuin se on todetakseen, ettei sillä ole SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisen virkkeen ja SEUT 275 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella toimivaltaa, soveltanut kriteeriä, jonka mukaan on tarkistettava, että KS:n ja KD:n nostamassa kanteessa tarkoitetut toimet ja laiminlyönnit kuuluivat ”[Eulex Kosovoon] liittyviin poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin”, jotka koskivat ”YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista”, ja toisaalta, onko tätä perustetta sovellettu virheellisesti nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

121 Tältä osin kyseessä olevan valituksen kohteena olevaa YUTP:aan ja erityisesti YTPP:aan kuuluvaa kutakin toimea ja kutakin laiminlyöntiä on konkreettisesti analysoitava ottaen huomioon se, että oikeusvarmuuden tavoite vaatii, että unionin tuomioistuinten ei täydy toimivaltansa todetakseen tutkia pääasiaa (ks. analogisesti tuomio 3.7.1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, 27 kohta ja tuomio 8.2.2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, 27 kohta).

122 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin on ensinnäkin valituksenalaisen määräyksen 28, 33–36 ja 39 kohdassa todennut, että KS:n ja KD:n nostama kanne ei kuulunut niihin tapauksiin, joista SEU 24 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä ja SEUT 275 artiklan toisessa kohdassa määrätään nimenomaisesti, että Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta YUTP:n alalla, mitä ei ole riitautettu nyt käsiteltävissä valituksissa.

123 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin on lähinnä katsonut, että kyseisessä kanteessa tarkoitetut toimet ja laiminlyönnit liittyivät suoraan tähän politiikkaan, kun otetaan huomioon niiden poliittinen ja strateginen luonne sekä niiden yhteys YUTP:n määrittelyyn ja toteuttamiseen.

124 Näin ollen on arvioitava, onko unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen valituksenalaisen määräyksen 28 ja 39 kohdassa todetessaan, ettei sillä ole toimivaltaa tutkia KS:n ja KD:n nostamaa kannetta sillä perusteella, että kukin tässä kanteessa tarkoitetuista ja tämän tuomion 20 kohdassa mainituista toimista ja laiminlyönneistä liittyi suoraan YUTP:n poliittisten tai strategisten valintojen määritelmään ja toteuttamiseen.

125 Ensinnäkin KS ja KD ovat vedonneet kanteensa tueksi siihen, että Eulex Kosovo oli rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 ja 3 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 2 ja 4 artiklaa, koska ei ollut suoritettu riittäviä tutkimuksia sen vuoksi, että kyseisellä operaatiolla ei ollut tarvittavia resursseja ja asianmukaista henkilöstöä, jotta se voisi hoitaa toimeenpanomandaattinsa.

126 Tarvittavien resurssien väitetystä puuttumisesta on todettava, että YUTP-operaation ja erityisesti YTPP-operaation käyttöön SEU 28 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla annetut keinot liittyvät suoraan YUTP:n yhteydessä tehtyihin poliittisiin tai strategisiin valintoihin, kuten unionin yleinen tuomioistuin on lähinnä katsonut.

127 Sitä vastoin Eulex Kosovo -operaation väitetystä riittämättömästä henkilöstöstä on todettava, että yhteisen toiminnan 2008/124, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2014/349, 15 a artiklan sanamuodosta ilmenevät operaation valtuudet ottaa palvelukseen henkilöstöä on tavanomainen hallinnointitoimi, joka kuuluu mainitun operaation toimeenpanomandaattiin. Näin ollen viimeksi mainitun tehtävänä on huolehtia sen käyttöön annettujen resurssien puitteissa siitä, että sen palveluksessa oleva henkilöstö on riittävää.

128 Toisin kuin väite, joka koskee tarvittavien resurssien puuttumista, Eulex Kosovon tekemät päätökset, jotka koskevat kyseisessä operaatiossa työskentelevän henkilöstön valintaa, eivät liity suoraan mainitun operaation YUTP:n yhteydessä tekemiin poliittisiin tai strategisiin valintoihin. Tästä seuraa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että väitetty riittävän henkilöstön puute kuului poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin, jotka koskevat YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista.

129 Toiseksi KS ja KD ovat väittäneet kanteensa tueksi, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta ja 13 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 47 artiklaa on rikottu sellaisten säännösten puuttumisen vuoksi, joissa säädettäisiin oikeusavusta HRRP:ssä käytävissä menettelyissä ja oikeussuojakeinosta todettuja rikkomisia vastaan ja joiden nojalla HRRP voisi panna päätöksensä täytäntöön.

130 Siitä, ettei ole olemassa säännöksiä HRRP:ssä käytävissä menettelyissä annettavasta oikeusavusta, on todettava, että KS:n ja KD:n kanteen tämä osa koskee kyseisen lautakunnan – jonka tehtävänä on, kuten tämän tuomion 6 kohdasta ilmenee, tutkia Eulex Kosovon tekemistä ihmisoikeusloukkauksista tehtyjä kanteluja – menettelysääntöjä. Nämä puhtaasti menettelylliset säännöt eivät kuitenkaan liity suoraan YUTP:n yhteydessä tehtyihin poliittisiin tai strategisiin valintoihin. Näin ollen valituksenalaisen määräyksen 28 ja 39 kohdassa on oikeudellisia virheitä siltä osin kuin ne koskevat tällaisten menettelysääntöjen puuttumista.

131 Samoin HRRP:n puuttuvasta toimeenpanovallasta tai puuttuvista oikeussuojakeinoista kyseisen lautakunnan toteamien rikkomisten osalta on todettava, että yhteisen toiminnan 2008/124 1 ja 2 artiklan mukaisesti Eulex Kosovo -operaatio perustettiin auttamaan Kosovon viranomaisia, oikeusviranomaisia ja lainvalvontaviranomaisia edistymään kohti kestävyyttä ja vastuullisuutta sekä kehittämään edelleen ja vahvistamaan riippumatonta monikansaista oikeuslaitosta sekä monikansallista poliisi- ja tullilaitosta samalla varmistaen, että nämä instituutiot ovat poliittisesta ohjauksesta riippumattomia ja noudattavat kansainvälisesti tunnustettuja normeja ja parhaita eurooppalaisia käytäntöjä. Näin ollen päätös siitä, kuuluvatko tämän operaation toimet ja laiminlyönnit näiden normien mukaisen valvontamekanismin piiriin, ei liity suoraan kyseiseen operaatioon liittyviin poliittisiin tai strategisiin valintoihin vaan ainoastaan sen hallinnon tiettyyn osaan. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt valituksenalaisen määräyksen 28 ja 39 kohdassa oikeudellisen virheen katsoessaan, että KS:n ja KD:n nostaman kanteen tämä osa koski suoraan tällaisia valintoja.

132 Kolmanneksi KS ja KD ovat vedonneet kanteensa tueksi siihen, ettei HRRP:n toteamien perusoikeuksien loukkausten korjaamiseksi ole toteutettu korjaavia toimenpiteitä. Lisäksi he ovat vedonneet harkintavallan väärinkäyttöön yhtäältä neuvoston ja EUH:n niiden väitteiden vuoksi, joiden mukaan Eulex Kosovo oli tehnyt parhaansa tutkiakseen kyseessä olevat rikokset ja joiden mukaan HRRP:n ei ollut tarkoitettu olevan lainkäyttöelin, ja toisaalta sillä perusteella, ettei kyseinen operaatio tai tutkintaan erikoistunut syyttäjänvirasto ollut tutkinut sitä oikeudellisesti perinpohjaisesti eikä Kosovoon erikoistunut jaosto ollut ryhtynyt syytetoimiin sotarikoksia koskevan KD:n asian osalta.

133 Tältä osin on todettava, että sekä näiden korjaavien toimenpiteiden että kyseisen asian oikeudellisesti perinpohjaisen tarkastelun puuttuminen koskevat sitä, ettei KS:n ja KD:n erityisiin tilanteisiin liittyviä yksilökohtaisia toimenpiteitä ole toteutettu, eivätkä ne liity suoraan YUTP:n yhteydessä tehtyihin poliittisiin tai strategisiin valintoihin. Sama koskee neuvoston ja EUH:n väitettä, jonka mukaan tämä operaatio oli tehnyt parhaansa tutkiakseen kyseessä olevia rikoksia.

134 Väitteestä, jonka mukaan HRRP:n ei ole tarkoitettu olevan lainkäyttöelin, on todettava, että kyseessä on toimi, joka ei ole sitova.

135 Näin ollen tämän tuomion 132 kohdassa tarkoitettuja toimia ja laiminlyöntejä ei voida yhdistää suoraan YUTP:n yhteydessä tehtyihin poliittisiin tai strategisiin valintoihin, joten 28 ja 39 kohdassa on oikeudellinen virhe siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että nämä toimet ja laiminlyönnit kuuluivat kyseisen politiikan määrittelyä ja toteuttamista koskeviin poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin.

136 Neljänneksi päätös peruuttaa YUTP-operaation ja erityisesti YTPP-operaation toimeenpanomandaatti liittyy suoraan tällaisiin valintoihin SEU 28 artiklan 1 kohdassa ja SEU 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, ettei sillä ole toimivaltaa lausua väitteistä, jotka koskevat Eulex Kosovon toimeenpanomandaatin peruuttamista päätöksellä 2018/856, jolla poistettiin yhteisen toiminnan 2008/124 3 artiklan d alakohdassa vahvistettu velvollisuus varmistaa, että tietyt rikokset ”tutkitaan asianmukaisesti ja että niistä pannaan syytteeseen, niistä annetaan tuomiot, ja että tuomiot pannaan täytäntöön”.

137 Edellä todettujen seikkojen perusteella asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan toinen väite ja toisen osan ensimmäinen väite sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa ja toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hyväksyttävä ja valituksenalainen määräys on kumottava siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on todennut sen 28 ja 39 kohdassa, ettei sillä selvästi ole toimivaltaa tutkia KS:n ja KD:n nostamaa kannetta siitä syystä, että se liittyy poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin, jotka koskevat YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista, siltä osin kuin kanne koski

– sitä, että Eulex Kosovo on rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 ja 3 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 2 ja 4 artiklaa, koska se ei ole suorittanut riittäviä tutkimuksia heidän perheenjäsentensä katoamisesta ja murhasta siitä syytä, että kyseisellä operaatiolla ei ollut riittävää henkilöstöä hoitamaan toimeenpanomandaattia, minkä HRRP on todennut 11.11.2015 KS:n osalta ja 19.10.2016 KD:n osalta

– Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen ja 13 artiklan sekä perusoikeuskirjan 47 artiklan rikkomista sellaisten säännösten puuttuessa, joissa säädettäisiin oikeusavusta HRRP:ssä käytävissä menettelyissä valittajille, ja koska HRRP on perustettu ilman toimivaltaa sen päätösten täytäntöönpanemiseksi tai oikeussuojakeinoa Eulex Kosovon ihmisoikeusloukkausten osalta

– sellaisten korjaavien toimenpiteiden toteuttamatta jättämistä, joilla ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa mainitut rikkomiset voitaisiin korjata kokonaan tai osittain, vaikka Eulex Kosovon johtajan väitettiin saattaneen HRRP:n päätelmät unionin tietoon 29.4.2016

– toimeenpanovallan väärinkäyttöä, johon neuvosto ja EUH ovat syyllistyneet 12.10.2017, koska ne ovat todenneet, että Eulex Kosovo oli tehnyt parhaansa tutkiakseen kyseessä olevat

rikokset, joiden uhriksi KS:n ja KD:n perheenjäsenet olivat joutuneet, ja ettei HRRP:n ollut tarkoitettu olevan lainkäyttöelin, ja

– toimeenpanovallan tai julkisen vallan väärinkäyttöä, koska ei ole varmistettu, että Eulex Kosovo ja/tai tutkintaan erikoistunut syyttäjänvirasto tutkivat KD:n asian, joka koskee sotarikosta, oikeudellisesti perinpohjaisesti ja että Kosovoon erikoistunut jaosto ryhtyy syytetoimiin.

138 Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan toinen väite ja toisen osan ensimmäinen väite sekä asiassa C-44/22 P esitetyn ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa ja toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on muilta osin hylättävä.

Asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen neljäs osa

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

139 Ainoan valitusperusteensa neljännessä osassa KS ja KD väittävät ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se ei ole tutkinut heidän kanteensa olennaisia osia eikä perustellut riittävästi päätelmäänsä, jonka mukaan se ei selvästikään ollut toimivaltainen tutkimaan tätä kannetta. Mikään seikka ei nimittäin osoita, että se olisi tutkinut 6.10.2020 annetussa tuomiossa Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) vahvistettuja oikeusperiaatteita tai että se olisi ottanut huomioon komission väitteen, jonka mukaan olisi käsittämätöntä, että unionin oikeusjärjestyksessä sallittaisiin unionin toiminnan tulkitseminen siten, että sillä loukattaisiin sen perusperiaatteita ilman minkäänlaista suojaa yksityisille, joihin loukkaus kohdistuu. Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt vastata yksityiskohtaisiin väitteisiin, jotka komissio esitti perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen merkityksellisyydestä sen toimivallasta lausumiseksi. Unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään ollut ottanut huomioon High Court of Justicen tuomiota eikä valituksenalaisen määräyksen seurauksia KS:lle ja KD:lle. Tämä perustelujen puuttuminen on erityisen vakavaa, kun otetaan huomioon mainitun kanteen kohteena olevat perusoikeuksien loukkaukset.

140 Toiseksi KS ja KD väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on ymmärtänyt väärin heidän väitteensä siltä osin kuin se on valituksenalaisen määräyksen 23 ja 28 kohdassa viitannut ”poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin”. Näillä väitteillään he eivät nimittäin pyrkineet riitauttamaan unionin poliittisia tai strategisia valintoja Eulex Kosovon perustamiseksi vaan tälle operaatiolle annetun toimeenpanomandaatin erityisesti sellaisen tutkinnan suorittamisen osalta, joka ei erottamattomasti kuulu YUTP:n alaan ja joka voitaisiin suorittaa toisessa asiayhteydessä.

141 Kolmanneksi KS ja KD väittävät, että toisin kuin kyseisen määräyksen 40 kohdasta ilmenee, he eivät ole väittäneet, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt tunnustaa toimivaltansa tutkia KS:n ja KD:n kanteet pelkästään siitä syystä, että tällainen tunnustaminen on ainoa keino taata heille tehokas oikeussuoja.

142 Komissio yhtyy KS:n ja KD:n väitteisiin, kun taas neuvosto ja EUH kiistävät ne.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

143 Siltä osin kuin KS ja KD moittivat ainoan valitusperusteensa neljännessä osassa unionin yleistä tuomioistuinta ensinnäkin siitä, ettei se ole vastannut tiettyihin heidän väitteisiinsä ja että se on laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa, on muistutettava yhtäältä, että unionin tuomioistuin valvoo valitusasiassa muun muassa sitä, onko unionin yleinen tuomioistuin vastannut oikeudellisesti riittävällä tavalla kaikkiin valittajien esittämiin väitteisiin, ja toisaalta, että valitusperuste, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole vastannut ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyihin väitteisiin, merkitsee olennaisilta osin vetoamista perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiin. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan velvoita unionin yleistä tuomioistuinta esittämään selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia oikeusriidan osapuolten esittämiä päätelmiä, joten unionin yleisen tuomioistuimen perustelut voivat olla implisiittisiä, kunhan osapuolet saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt osapuolten argumentteja, ja unionin tuomioistuimella on käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa (tuomio 28.9.2023, Changmao Biochemical Engineering v. komissio, C-123/21 P, , EU:C:2023:708, 185 ja 186 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

144 Siltä osin kuin KS ja KD väittävät nyt käsiteltävässä asiassa, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole käsitellyt 6.10.2020 annetussa tuomiossa Bank Refah Kargaran v. neuvosto (C-134/19 P, EU:C:2020:793) vahvistettuja oikeusperiaatteita, on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen määräyksen 37–39 kohdassa selvästi ilmoittanut syyt, joiden vuoksi se katsoi, ettei muun muassa kyseisen tuomion 39 kohtaan perustuva oikeuskäytäntö ollut merkityksellinen nyt käsiteltävässä asiassa.

145 Unionin yleistä tuomioistuinta ei myöskään voida moittia siitä, ettei se ole ottanut huomioon komission väitettä, jonka mukaan on käsittämätöntä, ettei unionin oikeusjärjestyksessä anneta mitään suojaa yksityisille, joiden perusoikeuksia on loukattu. Unionin yleinen tuomioistuin nimittäin on katsonut valituksenalaisen määräyksen 40 kohdassa lähinnä, että kyseisen määräyksen 29–39 kohdassa esitettyä päättelyä ei voida horjuttaa pelkästään sillä perusteella, että sen toimivallan tunnustaminen on ainoa keino taata KS:lle ja KD:lle tehokas oikeussuoja.

146 Lisäksi on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on vastannut valituksenalaisen määräyksen 41 kohdassa komission väitteeseen, joka koski perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen merkityksellisyyttä arvioitaessa Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa.

147 Lisäksi siltä osin kuin KS ja KD moittivat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se ole ottanut huomioon High Court of Justicen tuomiota eikä valituksenalaisen määräyksen seurauksia heille, on kyse moitteista, jotka liittyvät siihen, miten unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut toimivaltansa, ja jotka on näin ollen hylättävä tämän tuomion 83 ja 84 kohdasta ilmenevien seikkojen perusteella.

148 Toiseksi siltä osin kuin KS ja KD väittävät lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut heidän väitteensä huomioon vääristyneellä tavalla tai vääristellyt niitä siltä osin kuin se on valituksenalaisen määräyksen 23 ja 28 kohdassa viitannut ”poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin”, on muistutettava, että kun valittaja väittää, että sen omat väitteet on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, sen on SEUT 256 artiklan, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 168 artiklan 1 kohdan d alakohdan perusteella ilmoitettava täsmällisesti ne seikat, jotka se katsoo

unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen huomioon vääristyneellä tavalla, ja osoitettava ne arviointivirheet, joiden takia unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan päätynyt niiden ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla (tuomio 13.7.2023, komissio v. CK Telecoms UK Investments, C-376/20 P, EU:C:2023:561, 212 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

149 Valituksenalaiseen määräykseen johtaneen asian kannekirjelmän 27 ja 28 kohdasta ilmenevien seikkojen perusteella on todettava, että unionin yleinen tuomioistuimen ei ole kyseisen määräyksen 23 ja 28 kohdassa ottanut huomioon vääristyneellä tavalla KS:n ja KD:n väitteitä tai vääristellyt niitä.

150 Kolmanneksi KS ja KD väittävät lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut heidän perustelunsa huomioon vääristyneellä tavalla siltä osin kuin valituksenalaisen määräyksen 40 kohdasta ilmenee heidän väittäneen, että sen olisi pitänyt tunnustaa olevansa toimivaltainen tutkimaan heidän kanteensa pelkästään siitä syystä, että tällainen tunnustaminen on ainoa keino taata heille tehokas oikeussuoja. Tältä osin on riittävää todeta, että tämän tuomion 145 kohdassa esitettyjen seikkojen perusteella nämä väitteet perustuvat kyseisen määräyksen virheelliseen tulkintaan. Määräyksen 40 kohdasta ei nimittäin ilmene, että KS ja KD ovat esittäneet tämän syyn yksinomaan tämän toimivallan osoittamiseksi, vaan siitä ilmenee, että unionin yleisen tuomioistuimen mainitun määräyksen 29–39 kohdasta ilmenevää toteamusta sen puuttuvasta toimivallasta ei voitu horjuttaa pelkästään sillä perusteella, ettei ollut olemassa muuta keinoa tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi.

151 Näin ollen asiassa C-29/22 P esitetyn ainoan valitusperusteen neljäs osa on hylättävä.

Asiassa C-44/22 P esitetyn neljännen valitusperusteen ensimmäinen osa

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

152 Neljännen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa komissio väittää, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta Euroopan unionin tuomioistuimen yksinomainen toimivalta käsitellä KS:n ja KD:n nostama kanne SEUT 268, SEUT 340 ja SEUT 344 artiklan sekä erityisesti 13.2.1979 annetun tuomion Granaria (101/78, EU:C:1979:38) 14 kohtaan ja 29.7.2010 annetun tuomion Hanssens-Ensch (C-377/09, EU:C:2010:459) 17 kohtaan perustuvan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti. Lisäksi on tarpeen sekä taata oikeussuojajärjestelmän johdonmukaisuus ja unionin toimien yhtenäinen soveltaminen että varmistaa unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyys sekä säilyttää unionin oikeuden itsenäisyys ja unionin oikeuden ensisijaisuus, kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka perustuu muun muassa 18.12.2014 annetun lausunnon 2/13 (Unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen) (EU:C:2014:2454) 166 kohtaan sekä 28.3.2017 annetun tuomion Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236) 66, 78 ja 80 kohtaan, ilmenee.

153 Kuten High Court of Justicen tuomiosta lisäksi ilmenee, ainoastaan Euroopan unionin tuomioistuin voi tarjota tehokkaita oikeussuojakeinoja silloin, kun – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – yksityiset ovat riitauttaneet unionin syyksi väitetysti luettavien toimien laillisuuden vahingonkorvauskanteella, koska kansallisilla tuomioistuimilla ei ole mahdollisuutta tarjota YUTP:n alaan kuuluvien toimien osalta kaikkia tarvittavia oikeussuojakeinoja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan noudattamisen varmistamiseksi.

154 KS ja KD yhtyvät komission väitteisiin, kun taas neuvosto ja EUH kiistävät ne.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

155 Neljännen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa komissio moittii unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä siitä, ettei se ole katsonut, että Euroopan unionin tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta käsitellä KS:n ja KD:n nostama kanne.

156 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 126 ja 136 kohdasta ilmenevät seikat, unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan ole tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, ettei sillä ole toimivaltaa tutkia kyseistä kannetta siltä osin kuin se koski Eulex Kosovon varojen väitettyä puuttumista ja kyseisen operaation toimeenpanomandaatin peruuttamista päätöksellä 2018/856. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei sitä suuremmalla syyllä olisi voinut vahvistaa yksinomaista toimivaltaa ratkaista asia tältä osin.

157 Toisaalta muista mainitussa kanteessa tarkoitetuista toimista ja laiminlyönneistä on riittävää todeta, että – kuten tämän tuomion 137 kohdasta ilmenee – unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisia virheitä todetessaan, ettei sillä ollut toimivaltaa, koska nämä toimet ja laiminlyönnit liittyivät YUTP:n määrittelyä ja toteuttamista koskeviin poliittisiin tai strategisiin kysymyksiin, ilman että olisi tarpeen tutkia, olisiko unionin yleisen tuomioistuimen pitänyt vahvistaa yksinomainen toimivaltansa ratkaista sama kanne siltä osin kuin se koski mainittuja toimia ja laiminlyöntejä.

158 Näin ollen asiassa C-44/22 P esitetyn neljännen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa käsitelty kanne

159 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan on niin, että jos unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun, se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

160 KS ja KD vaativat unionin tuomioistuinta ratkaisemaan heidän kanteensa lopullisesti heidän ikänsä ja terveydentilansa vuoksi. Asiassa C-44/22 P esittämässään vastineessa he ovat kuitenkin pyytäneet unionin tuomioistuimelta mahdollisuutta esittää uusi Eulex Kosovon operaatiosuunnitelmaan tutustumista koskeva pyyntö ennen kuin se tekee päätöksen neuvoston, komission ja EUH:n esittämistä oikeudenkäyntiväitteistä. Koska unionin yleinen tuomioistuin ei ole lausunut Eulex Kosovon operaatiosuunnitelmaan tutustumista koskevasta alkuperäisestä pyynnöstä, kantajien oikeuksia on heidän mukaansa loukattu unionin yleisessä tuomioistuimessa käydyssä menettelyssä perusoikeuskirjan 41 artiklan ja SEUT 298 artiklan 1 kohdan vastaisesti. He ovat lisänneet istunnossa, että toisin kuin 19.7.2016 annettuun tuomioon H v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569, 65–68 kohta) johtaneessa asiassa, unionin tuomioistuin voisi ratkaista lopullisesti heidän kanteensa tutkittavaksi ottamisen vasta sen jälkeen, kun tästä uudesta pyynnöstä on tehty päätös. KS ja KD vaativat toissijaisesti, että unionin tuomioistuin palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen.

161 Komissio katsoo, että KS:n ja KD:n nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisen ja asiakysymyksen osalta asia ei ole ratkaisukelpoinen. Nyt käsiteltävät asiat eroavat 19.7.2016 annettuun tuomioon H. v. neuvosto ym. (C-455/14 P, EU:C:2016:569, 65–68 kohta) johtaneesta asiasta, jossa unionin

tuomioistuimella oli tosiasiallisesti valituksen yhteydessä käytettävissään kaikki seikat, joiden perusteella se saattoi lausua kanteen tutkittavaksi ottamisesta ensimmäisessä oikeusasteen eri vastaajien osalta.

162 Neuvosto ja EUH ovat todenneet muun muassa istunnossa, että asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä tutkii kyseessä olevat oikeudenkäyntiväitteet ja tarvittaessa KS:n ja KD:n nostaman kanteen perustelujen riittävyyden.

163 Nyt käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että kukin ensimmäisessä oikeusasteessa vastaajina olleista eli neuvosto, komissio ja EUH ovat väittäneet kyseessä olevilla oikeudenkäyntiväitteillä, että KS:n ja KD:n nostama kanne oli jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se oli nostettu sitä vastaan. On kuitenkin todettava, että näiden oikeudenkäyntiväitteiden ratkaisemiseksi olisi vastattava monitahoisiin kysymyksiin, jotka koskevat vastuuta väitetyistä eri rikkomisista ja joihin ei voida vastata sivuuttamalla kokonaan kyseisen kanteen perustelujen riittävyys. Lisäksi tämä tarkastelu, jota unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt, edellyttää tiettyjä tosiseikkoja koskevia arviointeja. Mainitun kanteen asiasisältöä ei kuitenkaan ole käsitelty nyt käsiteltävien muutoksenhakumenettelyjen yhteydessä.

164 Tässä yhteydessä on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimella ei ole käytettävissään tarvittavia tietoja, jotta se voisi ratkaista lopullisesti mainitut oikeudenkäyntiväitteet tai KS:n ja KD:n nostaman kanteen perustelujen riittävyyden.

165 Eulex Kosovon operaatiosuunnitelmaan tutustumista koskevasta alkuperäisestä pyynnöstä on lisäksi todettava, ettei kyseisestä pyynnöstä ole tarpeen lausua, koska se ei ole nyt käsiteltävien valitusten kohteena. KS ja KD eivät nimittäin yhtäältä ole muodollisesti riitauttaneet valituksenalaista määräystä siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin ei ole lausunut tästä pyynnöstä. Toisaalta valittajat eivät ole nyt käsiteltävien valitusten yhteydessä esittäneet uutta pyyntöä saada tutustua kyseisen operaation operaatiosuunnitelmaan vaan ainoastaan ilmaisseet toiveensa siitä, että he voivat esittää tällaisen pyynnön ennen kuin unionin tuomioistuin lausuu kyseessä olevista oikeudenkäyntiväitteistä. Kuten edellisestä kohdasta ilmenee, nyt käsiteltävät yhdistetyt asiat eivät ole näiden väitteiden osalta ratkaisukelpoisia.

166 Edellä todetuista seikoista seuraa, että asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä lausuu KS:n ja KD:n nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisesta ja tarvittaessa asiakysymyksestä sekä Eulex Kosovon operaatiosuunnitelmaan tutustumista koskevasta alkuperäisestä pyynnöstä.

Oikeudenkäyntikulut

167 Koska asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, nyt käsiteltävinä oleviin valituksiin liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Unionin yleisen tuomioistuimen 10.11.2021 antama määräys KS ja KD v. neuvosto ym. (T-771/20, EU:T:2021:798) kumotaan siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että siltä selvästi puuttuu toimivalta tutkia KS:n ja KD:n nostama kanne siitä syystä, että se liittyy poliittisiin ja strategisiin kysymyksiin, jotka koskevat yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) määrittelyä ja toteuttamista, siltä osin kuin kyseinen kanne koski

– sitä, että Eulex Kosovo on rikkonut Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 2 ja 3 artiklaa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 2 ja 4 artiklaa, koska se ei ole suorittanut riittäviä tutkimuksia heidän perheenjäsentensä katoamisesta ja murhasta siitä syytä, että kyseisellä operaatiolla ei ollut riittävää henkilöstöä hoitamaan toimeenpanomandaattia, minkä Kosovossa toteutettavasta Euroopan unionin oikeusvaltio-operaatiosta (EULEX KOSOVO) 4.2.2008 hyväksytyn neuvoston yhteisen toiminnan 2008/124/YUTP perusteella perustettu ihmisoikeuksien arviointikomitea on todennut 11.11.2015 KS:n osalta ja 19.10.2016 KD:n osalta

– kyseisen yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen ja 13 artiklan sekä kyseisen perusoikeuskirjan 47 artiklan rikkomista sellaisten säännösten puuttuessa, joissa säädettäisiin oikeusavusta kyseisessä arviointilautakunnassa käytävissä menettelyissä valittajille, ja koska kyseinen lautakunta on perustettu ilman toimivaltaa sen päätösten täytäntöönpanemiseksi tai oikeussuojakeinoa Eulex Kosovon ihmisoikeusloukkausten osalta

– sellaisten korjaavien toimenpiteiden toteuttamatta jättämistä, joilla ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa mainitut rikkomiset voitaisiin korjata kokonaan tai osittain, vaikka Eulex Kosovon johtajan väitettiin saattaneen mainitun lautakunnan päätelmät unionin tietoon 29.4.2016

– toimeenpanovallan väärinkäyttöä, johon Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan ulkosuhdehallinto ovat syyllistyneet 12.10.2017, koska ne ovat todenneet, että Eulex Kosovo oli tehnyt parhaansa tutkiakseen kyseessä olevat rikokset, joiden uhriksi KS:n ja KD:n perheenjäsenet olivat joutuneet, ja ettei saman arviointilautakunnan ollut tarkoitettu olevan lainkäyttöelin, ja

– toimeenpanovallan tai julkisen vallan väärinkäyttöä, koska ei ole varmistettu, että Eulex Kosovo ja/tai tutkintaan erikoistunut syyttäjänvirasto tutkivat KD:n asian, joka koskee sotarikosta, oikeudellisesti perinpohjaisesti ja että Kosovoon erikoistunut jaosto ryhtyy syytetoimiin.

2) Valitukset asioissa C-29/22 P ja C-44/22 P hylätään muilta osin.

3) Asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta se lausuu KS:n ja KD:n kanteen tutkittavaksi ottamisesta ja tarpeen vaatiessa asiasisällöstä samoin kuin heidän tutkintatoimia koskevasta pyynnöstään saada tutustua Eulex Kosovon operaatiosuunnitelman versioon kokonaisuudessaan kyseisen operaation luomisesta alkaen.

4) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Allekirjoitukset